

Zarząd Zieleni
m.st. Warszawy

Ogólnopolskie
Towarzystwo Ochrony Ptaków
BirdLife Polska

Park im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera, zieleniec przy ul. Dolnej i Skwer Małkowskich

Raport z inwentaryzacji ornitologicznej
wykonanej w okresie 12.03.2025 r. – 28.02.2026 r.

Bartosz Smyk, Krzysztof Tabernacki, Tomasz Chodkiewicz i Fatima Hayatli

Warszawa, 15 kwietnia 2026 r.

Spis treści

1. Wstęp	5
2. Materiały i metody	6
2.1. Założenia metodyczne	6
2.2. Daty kontroli	9
2.3. Opracowanie wyników	9
3. Park im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera	9
3.1. Charakterystyka terenu badań	9
3.1.1. Opis miejsca badań	9
3.1.2. Kwerenda archiwalna	12
3.2. Daty kontroli	14
3.3. Wyniki	15
3.3.1. Awifauna parku	15
3.3.1.1. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące	17
3.3.1.2. Awifauna zimująca	18
3.3.1.3. Awifauna lęgowa	19
3.3.1.4. Przegląd gatunków lęgowych	20
3.4. Wytyczne do gospodarowania terenem pod kątem awifauny	25
3.4.1. Stan siedlisk	25
3.4.2. Zagrożenia	25
3.4.3. Zalecenia	26
3.5. Podsumowanie i wnioski	26
4. Skwer Małkowskich i zieleniec przy ul. Dolnej	27
4.1. Charakterystyka terenu badań	27
4.1.1. Opis miejsca badań	27
4.1.2. Kwerenda archiwalna	30
4.2. Daty kontroli	32
4.3. Wyniki	33
4.3.1. Awifauna parku	33
4.3.1.1. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące	35
4.3.1.2. Awifauna zimująca	36
4.3.1.3. Awifauna lęgowa	37
4.3.1.4. Przegląd gatunków lęgowych	38
4.4. Wytyczne do gospodarowania terenem pod kątem awifauny	49
4.4.1. Stan siedlisk	49
4.4.2. Zagrożenia	49
4.4.3. Zalecenia	51
4.5. Podsumowanie i wnioski	52
5. Dyskusja	53

5.1. Charakterystyka awifauny.....	53
5.2. Podsumowanie i wnioski.....	54
6. Spis literatury	55
7. Załączniki.....	56

1. Wstęp

Jednym z wyzwań współczesnych miast jest pogodzenie ich rozwoju z równoczesnym zachowaniem różnorodności biologicznej oraz kompensowaniem skutków zmian klimatycznych. Narzędziami ułatwiającymi zarządzanie miastem w sposób sprzyjający ochronie przyrody, a także uwzględniający usługi ekosystemowe, są strategie i inne dokumenty przyjmowane na różnych poziomach – od dokumentów samorządowych po unijne. W przypadku Warszawy lokalnymi dokumentami wyznaczającymi kierunki rozwoju miasta, również w kontekście ochrony przyrody, są m.in. Miejski Plan Adaptacji (MPA), Program ochrony środowiska dla m.st. Warszawy na lata 2025–2030 oraz Strategia #Warszawa2030. Podstawą do podejmowania odpowiednich działań są wyniki badań naukowych oraz inwentaryzacji przyrodniczych.

Miejskie tereny zieleni pełnią wiele funkcji, m.in. krajobrazowe, klimatyczne, wodochronne czy rekreacyjne, a przede wszystkim stanowią ważne enklawy różnorodności biologicznej w obszarach zurbanizowanych. Zbadanie bioróżnorodności wszystkich organizmów danego terenu na poziomie gatunkowym jest bardzo trudne, dlatego konieczny jest wybór odpowiedniej grupy taksonomicznej możliwej do monitorowania. Ptaki są zwierzętami stosunkowo łatwymi do wykrycia, a jednocześnie wykazują zróżnicowane preferencje siedliskowe i pokarmowe, co czyni je bardzo dobrym wskaźnikiem stanu środowiska (Michalicha, Mitrus 2018). Obserwacje gatunków ptaków występujących w siedliskach parkowych dostarczają cennych informacji na temat jakości tych siedlisk.

Choć awifauna miast zazwyczaj charakteryzuje się niższą bioróżnorodnością niż awifauna terenów nieurbanizowanych, wiele gatunków przystosowało się do życia w sąsiedztwie człowieka (Luniak 2006). Procesy zachodzące na tych terenach określa się jako synantropizację (zmniejszanie dystansu ucieczki przed człowiekiem, zamieszkiwanie w pobliżu osiedli ludzkich) oraz synurbizację (zasiedlanie miast). Zjawiska te dotyczą wielu gatunków zwierząt, w tym ptaków. Szczególną uwagę należy zwrócić na proces synurbizacji (Andrzejewski i in. 1978). Adaptacja wielu gatunków ptaków do życia w środowisku miejskim zachodzi dynamicznie i nie jesteśmy w stanie dokładnie przewidzieć jej efektów. Przyjmuje się, że gatunki o wysokiej tolerancji środowiskowej potrafią przystosować się do życia w sąsiedztwie człowieka. W czasach, gdy wpływ człowieka na środowisko stale rośnie, naturalne ekosystemy zanikają, a urbanizacja postępuje, konieczne jest uważne monitorowanie składu gatunkowego awifauny na terenach zieleni miejskiej. Jest to istotne, ponieważ stanowi on dobry wskaźnik skuteczności działań ochronnych, a także pozwala ocenić efektywność zabiegów pielęgnacyjnych oraz innych działań kształtujących krajobraz i strukturę środowiska parków miejskich, a także umożliwia identyfikację zagrożeń dla bogactwa przyrodniczego zieleni miejskiej i ich minimalizowanie.

W okresie od 12 marca 2025 r. do 28 lutego 2026 r. przeprowadzono inwentaryzację ornitologiczną wybranych obszarów zieleni m.st. Warszawy, położonych w dzielnicach Mokotów, Ochota oraz Praga-Południe. Celem badań terenowych było określenie składu awifauny w cyklu rocznym (gatunków lęgowych, przelotnych i zimujących). Na podstawie uzyskanych wyników sporządzono sprawozdanie z realizacji zadania oraz wskazano zagrożenia i zalecenia dotyczące gospodarowania terenem w kontekście skutecznej ochrony ptaków. Inwentaryzacja stanowiła kontynuację prac podjętych na zlecenie Zarządu Zieleni w 2022 roku oraz w latach 2023–2024.

Prace zostały zrealizowane przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków na zlecenie Zarządu Zieleni m.st. Warszawy.

2. Materiały i metody

2.1. Założenia metodyczne

Celem niniejszej inwentaryzacji było określenie pełnej listy awifauny wybranych terenów zieleni w poszczególnych okresach fenologicznych od marca 2025 do lutego 2026 roku, wraz z możliwie najdokładniejszym oszacowaniem liczebności poszczególnych gatunków. Na potrzeby opracowania, każdy teren badań ma oddzielny rozdział. Wszystkie kontrole terenowe prowadzono podczas przemarszów (lustracji) w okresie najwyższej aktywności ptaków (głównie w godzinach porannych), przy odpowiednich warunkach pogodowych – w dni bezdeszczowe i bezwietrzne. Kontrole obejmowały każdorazowo całą powierzchnię badawczą. Ptaki rejestrowano na podstawie obserwacji wizualnych oraz stwierdzeń głosowych poszczególnych gatunków. Do identyfikacji wizualnej wykorzystywano sprzęt optyczny (lornetkę lub aparat fotograficzny). W trakcie kontroli notowano wszystkie stwierdzone ptaki z podziałem na gatunek (oraz płeć i wiek, jeśli było to możliwe), zapisując dokładną lokalizację obserwacji, liczebność oraz status poszczególnych osobników (stacjonarny, przelotny lub martwy). W miarę możliwości zapisywano również dodatkowe szczegóły obserwacji (np. śpiew, pobieranie wody, odpoczynek). Wszystkie całoroczne obserwacje zapisywano w aplikacji NaturaList połączonej z bazą Ornitho.pl.

Na podstawie zebranych danych określono sposób wykorzystania badanego terenu przez ptaki w cyklu rocznym, w tym zagęszczenia lęgowe poszczególnych gatunków. Dla wybranych gatunków lęgowych wyznaczono również przybliżone zasięgi terytoriów lęgowych. Na podstawie zgromadzonych danych oceniono także znaczenie powierzchni badawczej dla lokalnej ornitofauny, zidentyfikowano występujące zagrożenia oraz wskazano możliwe działania poprawiające jakość siedlisk ptaków.

Dokładna metodyka inwentaryzacji różniła się w zależności od okresu fenologicznego i została opisana poniżej.

Nazewnictwo

W niniejszym raporcie polskie i naukowe nazwy gatunków ptaków są zgodne z Listą awifauny krajowej Komisji Faunistycznej Sekcji Zoologicznej PTZool (<https://komisjafaunistyczna.pl/lista/>), aktualną na dzień 1.01.2026 roku. Ze względu na zmiany taksonomiczne dotyczące wrony w trakcie trwania badań oraz połączenie wrony siwej i czarnowrona w jeden gatunek (wcześniej: wrona siwa *Corvus cornix*, obecnie wrona *Corvus corone*), zastosowano zapis wrona (siwa) *Corvus corone* ssp. *cornix*. Na powierzchniach badawczych nie stwierdzono czarnowrona, dlatego w dalszej części raportu określenie „wrona” odnosi się do wrony (siwej).

Okres pozalęgowy: migracja jesienna, wiosenna, zimowanie i dyspersja polęgowa

Kontrole dzienne

Sposób liczenia ptaków w okresie pozalégowym nie różnił się od ogólnej metodyki stosowanej w ciągu całego roku. Okres ten podzielono na cztery okresy fenologiczne: migrację wiosenną (12.03–16.05.2025), okres koczowania i dyspersji polęgowej (1.07–31.08.2025, migrację jesienną (1.09–30.11.2025) oraz zimowanie (1.12.2025–28.02.2026). Uproszczony schemat przedstawiono na **rycynie 1**. Daty początku i końca poszczególnych okresów mają charakter umowny, gdyż w rzeczywistości częściowo się one pokrywają. W związku z tym stwierdzenia części gatunków przelotnych oraz osobników w trakcie dyspersji dotyczą również umownego okresu lęgowego (12.03–31.07). Podczas kontroli notowano wszystkie gatunki ptaków.

Kontrole wieczorne i nocne

Na wybranych powierzchniach przeprowadzono dwie kontrole wieczorne – jedną w listopadzie, a drugą w styczniu – w celu wyszukania noclegowisk ptaków krukowatych oraz oszacowania liczebności nocujących stad. Liczenia prowadzono po godzinie 19:00, starając się wybierać dni pochmurne, co ułatwiało obserwację sylwetek ptaków nocujących na drzewach. W miarę możliwości określano gatunek nocującego ptaka krukowatego. Na powierzchniach w niniejszym raporcie nie było obowiązku przeprowadzenia kontroli nocnej i wieczornej, natomiast na Skwerze Małkowskich i zieleńcu przy ulicy Dolnej wykonano kontrole uzupełniające wieczorne i nocne.

III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
okres inwentaryzacji (12.03.2025-28.02.2026)											
sezon lęgowy (12.03-31.08)						migracja jesienna (1.09-30.11)			zimowanie (1.12-28.02)		
migracja wiosenna (12.03.-16.05)			koczowanie i dyspersja (1.07-31.08)								
kartowanie na wszystkich powierzchniach				dodatkowe kartowanie (P. Skaryszewski)		przemarsze bez kartowania					

Ryc. 1. Okresy fenologiczne i zastosowane główne metody liczenia – uproszczony schemat.

Okres lęgowy oraz migracji wiosennej

Ze względu na czas niezbędny do sfinalizowania formalności związanych z umową zespół obserwatorów rozpoczął prowadzenie obserwacji już w marcu we własnym zakresie. Dane zebrane przed podpisaniem umowy zostały opracowane łącznie z pozostałymi danymi, co było konieczne do uzyskania pełnego obrazu zespołu ptaków lęgowych na badanych powierzchniach.

Prace terenowe w okresie migracji wiosennej (12.03–15.05.2025) oraz w okresie lęgowym (12.03–30.06.2025) prowadzono z zastosowaniem kombinowanej odmiany metody kartograficznej (Tomiałojć 1980). Okres migracji wiosennej oraz początek sezonu lęgowego wielu gatunków w znacznym stopniu pokrywają się w czasie, co powoduje, że podczas jednej kontroli terenowej możliwe jest stwierdzenie zarówno osobników lęgowych, jak i migrujących. Zastosowanie kombinowanej metody kartograficznej pozwala jednak z dużą skutecznością oddzielić frakcję ptaków migrujących od lęgowych.

W opisywanym okresie przeprowadzono łącznie w Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera oraz na Skwerze Małkowskich i zieleńcu przy ul. Dolnej odpowiednio 21 i 23 kontrole poranne, po 2 kontrole wieczorne/brzaskowe (na początku kwietnia i na początku czerwca) oraz 1 kontrolę nocną (tylko na Skwerze Małkowskich i zieleńcu przy Dolnej). Ze względu na hałas miejski prowadzono kontrole o brzasku na niektórych powierzchniach, równoważne z wieczornymi. Kontrole poranne rozpoczynano około wschodu słońca i kończono przed południem. Wszystkie kontrole wykonywano pieszo; tempo penetracji terenu wynosiło około 1,5–3 godziny na 10 ha. Kontrole wieczorne/brzaskowe i nocne prowadzono w godzinach 19:00–22:30 lub 2:30–4:00, w zależności od zmieniających się godzin wschodu i zachodu słońca.

Podczas każdej kontroli na przygotowanym planie terenu lub w aplikacji NaturaList zaznaczano miejsca stwierdzeń śpiewających samców (ze szczególnym uwzględnieniem stwierdzeń równoczesnych), par oraz innych zachowań wskazujących na odbywanie lęgów, np. transport materiału gniazdowego lub pokarmu dla piskląt. Rejestrowano zarówno obserwacje wizualne, jak i stwierdzenia głosowe (tzw. kartowanie).

W przypadku gatunków skrytych lub gniazdujących późno, takich jak piegża, słowiki czy świstunka leśna, za lęgowe uznano również terytoria, na których dokonano jedynie 2–3 stwierdzeń w szczycie sezonu lęgowego lub obserwowano ptaki w kategorii lęgowości C.

Dla wybranych gatunków gniazdujących kolonijnie lub półkolonijnie (np. szpak, mazurek), a także dla wrony, sroki i gawrona prowadzono dokładne wyszukiwanie i liczenie gniazd, a zagęszczenia lęgowe określono na podstawie liczby stwierdzonych aktywnych gniazd.

W przypadku grzywacza *Columba palumbus* liczbę terytoriów oszacowano na podstawie znalezionych gniazd oraz kartowania. Ze względu na ograniczony terytorializm tego gatunku w miastach oraz częste niszczenie gniazd przez krukowate (co zmusza ptaki do ponawiania lęgów), uzyskane wartości należy traktować jako przybliżone.

Do wykrywania i oceny liczebności ptaków o aktywności nocnej lub wczesnoporannej, takich jak chruściele i sowy, podczas kontroli nocnych stosowano nasłuch, a w szczególnych przypadkach metodę stymulacji głosowej (Dombrowski i in. 1993). Liczebność łyski oceniono na podstawie wyszukiwania gniazd oraz liczby par wodzących młode (Chylarecki i in. 2015), natomiast liczebność krzyżówki i mandarynki określono na podstawie obserwacji samic i samców przed lęgami oraz w okresie wysiadywania, a także liczby samic wodzących młode (Keller i in. 1987; Jantarski 2017). W przypadku mandarynki istotnych informacji o liczebności par lęgowych dostarczyły również odczyty obrączek, gdyż większość ptaków występujących w parku była wcześniej zaobrączkowana.

Po zakończeniu wszystkich kontroli sporządzono mapy gatunkowe, na podstawie których – zgodnie z wytycznymi Tomiałojcia (1980) – określono lokalizację i liczbę terytoriów odpowiadających parom lęgowym występującym na terenie parku (metodyczne wyszukiwanie gniazd dla większości gatunków ptaków nie było prowadzone – gniazda notowano jedynie w przypadku ich przygodnego stwierdzenia podczas kontroli terenowych). Obliczono również zagęszczenia poszczególnych gatunków lęgowych (liczba par/10 ha) w przeliczeniu na całą powierzchnię parku, a w przypadku gatunków leśnych i wodnych także w odniesieniu do powierzchni odpowiednich biotopów (zadrzewień i wód). Określono również kategorię lęgowości według wytycznych Wilka i in. (2016). Do określenia struktury dominacyjnej zastosowano kryteria zaproponowane przez Trojana (1975): dominanty – udział powyżej 5%, subdominanty – 2–5%, influenty – 1–2%, gatunki akcesoryczne –

poniżej 1%. Awifaunę lęgową podzielono na grupy ekologiczne (gniazdowe) według kryteriów zaproponowanych przez Tomiałowicza (1970): dziuplaki, ptaki gniazdujące na drzewach i krzewach powyżej 1,5 m wysokości oraz ptaki gniazdujące nisko (poniżej 1,5 m oraz na ziemi). Dla gatunków plastycznych w wyborze miejsca gniazdowania (krzyżówka, rudzik, kos), na potrzeby opracowania, przyjęto jeden rodzaj grupy gniazdowej według tabeli w załączniku. Ze względu na specyfikę siedlisk miejskich dodano również czwartą kategorię: ptaki gniazdujące na budynkach i innych konstrukcjach antropogenicznych. Dla wszystkich grup obliczono ich udział procentowy w zgrupowaniu.

Listę gatunków migrujących określono na podstawie szczegółów obserwacji (brak kryteriów lęgowości), wiedzy o fenologii migracji danego gatunku (data obserwacji) oraz analizy danych zebranych metodą kartograficzną.

2.2. Daty kontroli

Daty kontroli dla poszczególnych terenów zieleni znajdują się w oddzielnych rozdziałach.

2.3. Opracowanie wyników

Mapy gatunkowe wykonano w programie QGIS 3.28.11, wykorzystując dane z bazy BDOT10k z zasobów GUGiK dostępnej bezpłatnie i możliwej do dowolnego wykorzystania w serwisie www.geoportal.gov.pl oraz Mapy Koron Drzew z zasobów Biura Ochrony Środowiska m. st. Warszawy. Wszystkie obliczenia przytoczone w niniejszym raporcie wykonano w programie Microsoft Excel, w pakiecie Office 365. Analizy zasięgu terytoriów dokonano w trakcie prac kameralnych, zarówno z wykorzystaniem tradycyjnych map papierowych, na które przenoszono obserwacje po każdej kontroli, jak i w programie QGIS.

3. Park im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera

3.1. Charakterystyka terenu badań

3.1.1. Opis miejsca badań

Park im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera (zwany potocznie Parkiem Dreszera) o powierzchni 3 ha znajduje się w centralnej części Mokotowa. Park powstał tuż przed II wojną światową; przez wiele lat funkcjonował pod nieformalną nazwą „Park Mokotowski”, a w 2012 r. przywrócono mu przedwojenną nazwę upamiętniającą generała Gustawa Orlicz-Dreszera. Wcześniej teren był wykorzystywany jako umocnienie artyleryjskie Twierdzy Warszawa (M-Cze), a także jako prowizoryczny cmentarz wojenny. Powierzchnia badawcza obejmuje całość parku (ryc. 2).

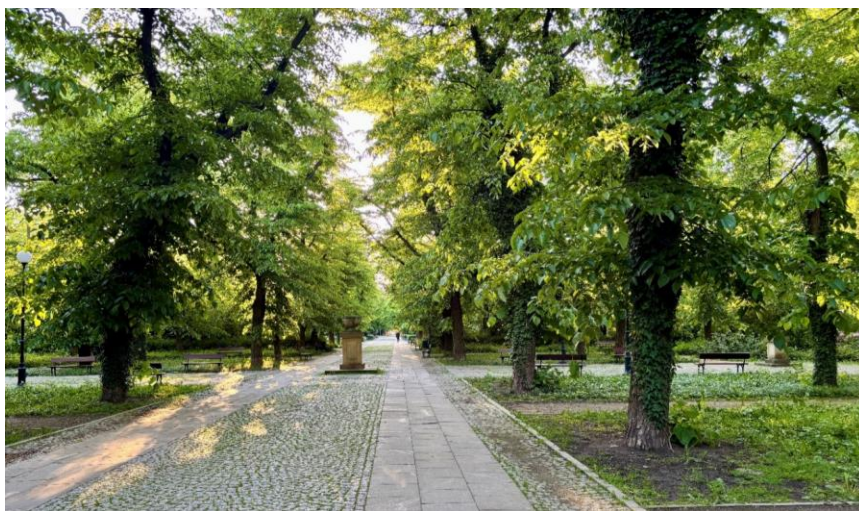
W parku znajduje się pomnik poświęcony walkom o Mokotów w czasie Powstania Warszawskiego, fontanna oraz plac zabaw. Pod względem krajobrazowym park ma charakter zwartego, regularnego założenia parkowego z dominującymi alejkami i wysokim drzewostanem typu parkowego.

Według inwentaryzacji zieleni m.st. Warszawy na terenie obiektu rośnie ok. 429 drzew należących do 27 grup taksonomicznych. Łączne pokrycie koronami wynosi ok. 77% powierzchni obiektu. Pod względem powierzchni koron dominują: kasztanowce *Aesculus* sp., lipy *Tilia* sp., klon zwyczajny *Acer platanoides*, klon jawor *Acer pseudoplatanus* i wiązy *Ulmus* sp.

Park jest popularnym miejscem spacerowym dla mieszkańców centralnego Mokotowa.

Ryc. 2. Granice powierzchni badawczej – Park im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera.

Zdj. 1 Park Dreszera – widok na główną oś parku od strony ul. Ignacego Krasickiego (fot. Krzysztof Tabernacki)

Zdj. 2 Park Dreszera - boczna aleja wzdłuż ul. Ursynowskiej – widok od strony wschodniej (fot. Krzysztof Tabernacki)

Zdj. 3 Park Dreszera - wschodnia część parku z widocznymi gęstymi zakrzaczeniami i lipami amerykańskimi (fot. Krzysztof Tabernacki)

3.1.2. Kwerenda archiwalna

Niniejsza część raportu zawiera informacje archiwalne o awifaunie Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera do końca lutego 2025.

Awifauna lęgowa i migrująca Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera 1972-1985

W latach 1972-1985 stwierdzono od 8 do 16 gatunków lęgowych w całym parku. Dokładne zestawienie gatunków ptaków wykrytych w trakcie inwentaryzacji w 1972 roku (Luniak 1983) i w latach 1984-1985 (Nowicki 1992) w Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera; + – obecny, lęgowy, +? – obecny, prawdopodobnie lęgowy. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Tabela 1. Zestawienie gatunków ptaków wykrytych w trakcie inwentaryzacji w 1972 roku (Luniak 1983) i w latach 1984-1985 (Nowicki 1992) w Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera; + – obecny, lęgowy, +? – obecny, prawdopodobnie lęgowy. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Lęgowe	Lęgowe
			1972	1984-1985
1	bogatka	<i>Parus major</i>		+
2	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	+	+
3	gołąb miejski	<i>Columba livia forma urbana</i>	+	
4	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>		+?
5	kos	<i>Turdus merula</i>	+	+
6	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	+	
7	mazurek	<i>Passer montanus</i>		+
8	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>		+
9	muchotówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>		+
10	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>		+?
11	piegża	<i>Curruca curruca</i>		+
12	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	+	+
13	sroka	<i>Pica pica</i>		+
14	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	+	+?
15	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>		+
16	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	+	+
17	zaganiaacz	<i>Hippolais icterina</i>	+	+
18	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>		+
łącznie gatunków:			8	13-16

Awifauna zimująca

W Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera stwierdzono 7 zimujących gatunków ptaków. Dokładne zestawienie zawiera tabela 2 (za: Luniak 1983).

Tabela 2. Zestawienie ptaków zimujących wykrytych w trakcie zimy 1974/75 (Luniak 1983), + – obecny. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg. nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	1974/1975
1	bogatka	<i>Parus major</i>	+
2	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	+
3	gołąb miejski	<i>Columba livia forma urbana</i>	+
4	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	+
5	mazurek	<i>Passer montanus</i>	+
6	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	+
7	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	+
Łącznie gatunków:			7

Przygodne obserwacje ptaków z bazy Ornitho.pl

Ornitho.pl to internetowa baza danych działająca w celu gromadzenia i udostępniania obserwacji zwierząt w Polsce. Obserwacje można przekazywać za pomocą portalu lub aplikacji na smartfony działającej pod nazwą NaturaList. Portal działa od roku 2015, lecz przejął dane z lat wcześniejszych z innych kartotek (np. Awibaza czy Polska Kartoteka Przyrodnicza). Obserwacje nie są ujęte ramami metodycznymi, co najczęściej nie pozwala na określenie dokładnej liczebności a także stwierdzenia pewnego gniazdowania (poza przypadkami obserwacji ptaków z pokarmem, gniazd i rodzin). Jednakże, jeśli obserwacje są dokonywane wielokrotnie, często w ciągu całego roku, pozwalają na określenie składu gatunkowego ptaków występujących na określonym obszarze. Obserwacje ptaków rzadkich i trudnych do rozpoznania są weryfikowane przez zespół administratorów platformy. Poniżej prezentowana lista ptaków (tab. 3), obejmująca 24 gatunki, jest wynikiem zestawienia wszystkich obserwacji dokonanych na terenie Parku Dreszera od roku 2007 do końca lutego 2025.

Tabela 3. Lista ptaków obserwowanych na terenie Park im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera w latach 2007-2025, zebranych w bazie Ornitho.pl. Status: L – obserwacje w sezonie lęgowym, P – w okresie przelotów, W – w okresie zimowym, b.d. – brak danych. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata	Najwyższa stwierdzona kat. lęg.
1	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P, W	2019–2025	C
2	czyż	<i>Spinus spinus</i>	W	2024	
3	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	W	2013	
	dzięcioł nieoznaczony	<i>Picidae sp.</i>	L	2019	b.d.
4	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	W	2013	
5	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	L, P, W	2017–2024	A
6	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L, P	2017–2023	B

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata	Najwyższa stwierdzona kat. lęg.
7	jerzyk	<i>Apus apus</i>	L	2019	A
8	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	L	2019–2021	A
9	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	L	2017	A
10	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	P, W	2013–2019	
11	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	L	2019	A
	mewa srebrzysta/białogłowa/romańska	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	W	2024	
12	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, P, W	2017–2025	C
13	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	P	2021	
14	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	W	2013	
15	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	P	2025	
16	piegża	<i>Curruca curruca</i>	L	2017	A
17	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	L	2020	A
18	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	L	2020–2023	A
19	sroka	<i>Pica pica</i>	W	2024	
20	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L, P	2017–2022	B
21	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	W	2012–2024	
22	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, P, W	2019–2025	B
23	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	L	2022	B
24	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	L	2022	A

3.2. Daty kontroli

Łącznie przeprowadzono 37 kontroli terenowych (23 w okresie lęgowym oraz 14 w okresie pozalęgowym). Wykonywano również kontrole uzupełniające (nieobowiązkowe) w celu uzupełnienia dokumentacji fotograficznej lub potwierdzenia wybranych obserwacji (tab. 4).

Tabela 4. Zestawienie dat kontroli terenowych w Park im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera w latach 2025-2026.

Lp.	Nr	Data	Rodzaj kontroli	Okres fenologiczny	Wykonawca
1	I	12.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
2	II	14.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
3	III	21.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
4	IV	28.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
5	2	18.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
6	3	23.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
7	4	25.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
8	1	29.04.2025	wieczorna	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
9	5	29.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
10	6	04.05.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
11	6a	04.05.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
12	6b	09.05.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki
13	7	16.05.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Krzysztof Tabernacki

Lp.	Nr	Data	Rodzaj kontroli	Okres fenologiczny	Wykonawca
14	8	23.05.2025	poranna	lęgowy	Krzysztof Tabernacki
15	9	30.05.2025	poranna	lęgowy	Krzysztof Tabernacki
16	10	06.06.2025	wieczorna	lęgowy	Krzysztof Tabernacki
17	11	13.06.2025	poranna	lęgowy	Krzysztof Tabernacki
18	12	20.06.2025	poranna	lęgowy	Krzysztof Tabernacki
19	13	27.06.2025	poranna	lęgowy	Krzysztof Tabernacki
20	14	08.07.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Fatima Hayatli
21	15	25.07.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Krzysztof Tabernacki
22	16	08.08.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Krzysztof Tabernacki
23	17	22.08.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Krzysztof Tabernacki
24	18	05.09.2025	poranna	migracja jesienna	Krzysztof Tabernacki
25	19	19.09.2025	poranna	migracja jesienna	Krzysztof Tabernacki
26	20	05.10.2025	poranna	migracja jesienna	Krzysztof Tabernacki
27	21	17.10.2025	poranna	migracja jesienna	Krzysztof Tabernacki
28	22	26.10.2025	poranna	migracja jesienna	Krzysztof Tabernacki
29	23	09.11.2025	poranna	migracja jesienna	Krzysztof Tabernacki
30	23	23.11.2025	poranna	migracja jesienna	Krzysztof Tabernacki
31	24	23.11.2025	poranna	migracja jesienna	Krzysztof Tabernacki
32	25	07.12.2025	poranna	zimowanie	Krzysztof Tabernacki
33	26	21.12.2025	poranna	zimowanie	Krzysztof Tabernacki
34	27	11.01.2026	poranna	zimowanie	Krzysztof Tabernacki
35	28	25.01.2026	poranna	zimowanie	Krzysztof Tabernacki
36	29	06.02.2026	poranna	zimowanie	Bartosz Smyk
37	30	22.02.2026	poranna	zimowanie	Krzysztof Tabernacki

3.3. Wyniki

3.3.1 Awifauna parku

W okresie od 12 marca 2025 do 22 lutego 2026 roku, podczas 37 kontroli obejmujących obszar całego parku (**tab. 4**), stwierdzono 51 gatunków ptaków. Do awifauny parku należało 46 gatunków, gdyż 5 gatunków stwierdzono jedynie podczas przelotu nad parkiem (nie związane z terenem). Łącznie dokonano 1067 obserwacji 1684 osobników (**tab. 5**). 9 gatunków uznano za lęgowe na terenie parku, 40 gatunków było przelotne, 8 zalatywało z sąsiednich terenów a 18 gatunków stwierdzono w okresie zimowym.

Tabela 5. Liczba obserwacji i osobników oraz status (L – lęgowy, P – przelotny, Z – zalatujący, W – zimujący) poszczególnych gatunków ptaków stwierdzonych w Parku im. Gustawa Orlicz-Dreszera w okresie 12.03.2025-22.02.2026. Podana liczba osobników jest w większości przypadków wyższa niż rzeczywistość występujących w parku, gdyż zsumowano często te same osobniki widziane na kolejnych kontrolach. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej. * - gatunki stwierdzone wyłącznie podczas wysokiego przelotu nad parkiem.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
1	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P, W	156	236
2	czapla siwa*	<i>Ardea cinerea</i>	P	1	1
3	czyż	<i>Spinus spinus</i>	W	1	1
4	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	P	2	4
5	dymówka*	<i>Hirundo rustica</i>	P	1	1
6	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Z	7	7
7	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	Z	12	13
8	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	Z	1	1
9	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	Z	3	3
10	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	P	2	2
11	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	P, W	5	6
12	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	P, W	53	121
13	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	W, Z	63	162
14	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	P, W	9	9
15	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L, P	82	137
16	jerzyk	<i>Apus apus</i>	P	10	41
17	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	L, P	62	70
18	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	P, W	22	35
19	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	P	3	3
20	kos	<i>Turdus merula</i>	L, P, W	74	87
21	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	P	2	4
22	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	P, W	30	59
23	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	W	1	1
	mewa srebrzysta / białogłowa / romańska*	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	P, W	11	16
24	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, P, W	114	185
25	muchotówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	P	5	6
26	muchotówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	P	5	9
27	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	P, W	3	4
28	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	P	2	3
29	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	L, P, W	27	27
30	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	P	2	2
31	piegża	<i>Curruca curruca</i>	P	2	2
32	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	P	2	2
33	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	P	2	3
34	pustułka*	<i>Falco tinnunculus</i>	P	2	5
35	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	P	1	1
36	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	L, P	46	48
37	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	Z	1	1
38	sokół wędrowny*	<i>Falco peregrinus</i>	P	1	1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
39	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	P	1	1
40	sroka	<i>Pica pica</i>	P	2	2
41	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	P, W	9	9
42	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	P	1	1
43	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	P, W	16	54
44	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	P, W	33	41
45	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	P	4	5
46	świergotek drzewny*	<i>Anthus trivialis</i>	P	1	1
47	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	P, Z	7	7
48	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, W	143	221
49	wróbek	<i>Passer domesticus</i>	Z	2	2
50	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	L, P, W	19	20
51	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	P	1	1
Łącznie gatunków: 51				1067	1684

3.3.1.1. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące

W okresie migracji wiosennej (12.03-16.05) oraz jesiennej (1.09-30.11) stwierdzono występowanie 40 gatunków, które uznano za przelotne. Grupę migrantów wiosennych tworzyło 35 gatunków, migrantów jesiennych 24 gatunki, w tym 18 gatunków migrantów stwierdzano zarówno w trakcie przelotu wiosennego jak i jesiennego, a 8 gatunków zalatywało z sąsiednich powierzchni. (tab. 6). Średnie zagęszczenie ptaków w okresach migracji i zalatujących wynosiło 156,2 os./10 ha/kontrolę.

Tabela 6. Status, liczebność, zagęszczenie średnie (x/10 ha) i maksymalne (max/10 ha) w przeliczeniu na kontrolę poszczególnych gatunków ptaków przelotnych, stwierdzonych na terenie Parku im. Gustawa Orlicz-Dreszera Parku w roku 2025 w okresach migracji wiosennej, jesiennej i w okresie dyspersji. Status: PW – migrant wiosenny, PJ – migrant jesienny. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
1	bogatka	<i>Parus major</i>	PW, PJ	1–11	23,1	36,7
2	czapla siwa*	<i>Ardea cinerea</i>	PW	1	3,3	3,3
3	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	PW	4	13,3	13,3
4	dymówka*	<i>Hirundo rustica</i>	PW	1	3,3	3,3
5	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	PJ	1	3,3	3,3
6	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Z	1–2	4,2	6,7
7	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	Z	1–2	4,8	6,7
8	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	Z	1	3,3	3,3
9	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	Z	1	3,3	3,3
10	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	PW, PJ	1–2	4,4	6,7
11	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	PJ	1–31	24,3	103,3
12	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	Z	1–18	21,2	60
13	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	PW, PJ	1	3,3	3,3
14	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	PW, PJ	1–18	22	60
15	jerzyk	<i>Apus apus</i>	PW	1	3,3	3,3
16	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	PW, PJ	1–9	10	30

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
17	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	PW, PJ	1–9	12,4	30
18	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	PW	1	3,3	3,3
19	kos	<i>Turdus merula</i>	PW, PJ	1–6	7	20
20	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	PW	2	6,7	6,7
21	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	PW, PJ	1–21	20	70
	mewa srebrzysta / bia- łogłowa / romańska*	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	PW, PJ	1–2	4,4	6,7
22	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	PW, PJ	1–10	14,8	33,3
23	mucholówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	PW, PJ	1–3	5	10
24	mucholówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	PW	2–4	10	13,3
25	mysiokrólik	<i>Regulus regulus</i>	PJ	1–2	5	6,7
26	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	PJ	1–2	5	6,7
27	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	PW, PJ	1–2	4,4	6,7
28	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	PW	1	3,3	3,3
29	piegża	<i>Curruca curruca</i>	PW	1	3,3	3,3
30	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	PW, PJ	1	3,3	3,3
31	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	PW	1	3,3	3,3
32	pustułka*	<i>Falco tinnunculus</i>	PW	1–4	8,3	13,3
33	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	PJ	1	3,3	3,3
34	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	PW, PJ	1–5	6,2	16,7
35	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	Z	1	3,3	3,3
36	sokół wędrowny*	<i>Falco peregrinus</i>	PW	1	3,3	3,3
37	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	PW	1	3,3	3,3
38	sroka	<i>Pica pica</i>	PW	1	3,3	3,3
39	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	PW, PJ	1–3	5,3	10
40	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	PW	1	3,3	3,3
41	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	PW, PJ	1–10	15,2	33,3
42	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	PW, PJ	1–7	11,3	23,3
43	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	PW, PJ	1	3,3	3,3
44	świergotek drzewny*	<i>Anthus trivialis</i>	PJ	1	3,3	3,3
45	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	PW, Z	1–2	5,8	6,7
46	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	Z	1	3,3	3,3
47	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	PW, PJ	1–3	5,4	10
48	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	PW	1	3,3	3,3
Średnio na kontrolę				47	156,2	

3.3.1.2. Awifauna zimująca

W okresie zimowania (1.12-28.02) stwierdzono 18 gatunków ptaków o średnim zagęszczeniu 186,7 os./10 ha/kontrolę (tab. 7).

Tabela 7. Liczebność (zakres), zagęszczenie średnie (x/10 ha) i maksymalne (max/10 ha) w przeliczeniu na kontrolę poszczególnych gatunków ptaków zimujących, stwierdzonych na terenie Parku im. Gustawa Orlicz-Dreszera w okresie 1.12.2025-28.02.2026. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
1	bogatka	<i>Parus major</i>	3–20	33,9	66,7
2	czyż	<i>Spinus spinus</i>	1	3,3	3,3
3	dzwonec	<i>Chloris chloris</i>	1	3,3	3,3
4	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	3–21	38,3	70
5	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	1–6	10,7	20
6	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	1	3,3	3,3
7	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	1–3	5	10
8	kos	<i>Turdus merula</i>	1–2	4,2	6,7
9	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	1	3,3	3,3
10	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	1	3,3	3,3
	mewa srebrzysta / białogłowa / romańska	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	1–4	6,7	13,3
11	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	4–17	25,6	56,7
12	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	1	3,3	3,3
13	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	1–3	6,7	10
14	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1	3,3	3,3
15	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	20	66,7	66,7
16	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	1–6	13,3	20
17	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	5–17	31,7	56,7
18	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	1	3,3	3,3
Średnio na kontrolę			56	186,7	

3.3.1.3. Awifauna lęgowa

W roku 2025, w okresie lęgowym (12.03-29.07) na terenie Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera stwierdzono obecność 9 gatunków ptaków uznanych za lęgowe, prawdopodobnie lęgowe lub o gniazdowaniu możliwym (tab. 8). Dla gatunków lęgowych określono kategorię lęgowości (wg. Wilk 2016): kat. C (gniazdowanie pewne) – 5 gatunków i kat. B (gniazdowanie prawdopodobne) – 4 gatunki.

Ogólne zagęszczenie całego zespołu ptaków lęgowych wynosiło 112,5 pary/10 ha. Dokładne dane dotyczące liczebności, zagęszczenia i udziału procentowego poszczególnych gatunków zostały przedstawione w tabeli 8. Grupa dominantów w zespole ptaków lęgowych terenie Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera stanowiła 95,6% wszystkich par, należało do niej 7 gatunków: grzywacz, kapturka, bogatka, modraszka, wrona (siwa), kos i rudzik. Największy udział w tej grupie wykazywała kapturka (21,5%). Udział grup ekologicznych był bardzo wyrównany. Najliczniejszą grupę ekologiczną stanowiły ptaki gniazdujące nisko w krzewach lub na ziemi (34,8%), mniej liczne były dziuplaki (34,1%), najmniej liczne były gatunki zakładające gniazda wysoko na drzewach lub krzewach (31,1%).

Tabela 8. Kategoria lęgowości, liczba par lęgowych, zagęszczenie i udział w zespole (dominacja) ptaków lęgowych stwierdzonych w Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera w roku 2025; Kat. – kategoria lęgowości, N – liczba par (terytoriów); N śr. – średnia liczba par (terytoriów); Z śr. – średnie zagęszczenie [n par/10ha] na powierzchnię całego parku; D – dominacja [%] (dominanty – powyżej 5%, subdominanty – 2–5%, influenty – 1–

2%, gatunki akcesoryczne – poniżej 1%). Pogrubioną czcionką zaznaczono gatunki stanowiące grupę dominantów. Uszeregowano wg. malejącej liczebności.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Kat.	N	N śr.	Z śr.	D
1	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	B	7–7,5	7,25	24,2	21,5%
2	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	C	6	6	20,0	17,8%
3	bogatka	<i>Parus major</i>	C	5	5	16,7	14,8%
4	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	C	4–5	4,5	15,0	13,3%
5	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	B	4–5	4,5	15,0	13,3%
6	kos	<i>Turdus merula</i>	C	3	3	10,0	8,9%
7	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	C	2	2	6,7	5,9%
8	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	B	1	1	3,3	3,0%
9	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	B	0,5	0,5	1,7	1,5%
łącznie gatunków: 9					33,75	112,5	100,0%

3.3.1.4. Przegląd gatunków lęgowych

Bogatka *Parus major* – C – 5 par

Na powierzchni stwierdzono gniazdowanie 5 par. Cztery z pięciu gniazd znajdowały się w zachodniej części parku, porośniętej drzewami z licznymi zakrzaczeniami, natomiast piąte w centralnej części parku w prześwietlonej alei starych drzew. Trzy gniazda znajdowały się w budkach lęgowych, natomiast dwie w dziuplach naturalnych w lipach amerykańskich.

Zdj. 4. Podlot bogatki opuszczający dziupłę (fot. Krzysztof Tabernacki)

Dzięcioł białoszy *Dendrocopos syriacus* – zalatujący

Od 6 marca do 10 kwietnia dzięcioły białoszyje stwierdzano na powierzchni pięciokrotnie, zarówno samce, jak i samice, jak również pary ptaków. Ptaki były aktywne głosowo, w jednym wypadku samica wchodziła w interakcje z samicą dzięcioła dużego. Następnie obecność ptaków stwierdzano od września, tym razem była to zalatująca kilkakrotnie samica. Ptaki były też kilkakrotnie słyszane poza granicą parku oraz widywane w różnych miejscach na zachód od parku, w Ogródku Jordanowskim oraz przelatujące na teren ogródków działkowych po drugiej stronie Al. Niepodległości ich terytoria prawdopodobnie znajdowały się poza parkiem.

Dzięcioł duży *Dendrocopos major* – zalatujący

Ptaki były stwierdzane na powierzchni od 6 marca do 23 kwietnia praktycznie na każdej kontroli, zarówno samce, jak i samice oraz pary ptaków. Dwukrotnie stwierdzono osobniki werblujące. Po 23 kwietnia ptaki przestały być stwierdzane na powierzchni i kolejny raz odnotowano je dopiero 20 czerwca, a następnie dopiero późną jesienią.

Grzywacz *Columba palumbus* – C – 4-5 par

Na powierzchni stwierdzono terytoria 4-5 par lęgowych grzywacza rozmieszczonych równomiernie po całej powierzchni parku z wyjątkiem jego centralnej części, czyli terenu otwartego wokół fontanny. Najwięcej obserwacji zanotowano w części zachodniej. Znalaziono trzy gniazda: jedno porzucone na etapie budowy, dwa pozostałe zakończyły się prawdopodobnie stratą na etapie wysiadywania lub piskląt. Ostatnie gniazdo stanowiło późny lęg 22 sierpnia ptak był jeszcze na etapie wysiadywania.

Kapturka *Sylvia atricapilla* – B – 7-7,5 pary

Na powierzchni stwierdzono terytoria co najmniej 7 par ptaków. Ptaki były aktywne przede wszystkim w zachodniej części parku, z gęstymi zakrzaczeniami; terytorium jednej pary znajdowało się w północno-zachodnim fragmencie parku, w zakrzaczeniu wzdłuż ogrodzenia parku od strony ul. Ursynowskiej. Śpiewające samce stwierdzano również w skrajnym południowo-wschodnim krańcu powierzchni - były to prawdopodobnie ptaki zalatujące zza ul. Puławskiej, dlatego też ostatecznie liczebność oszacowano na 7-7,5 pary. Liczebność określono na podstawie równoczesnych nasłuchów śpiewających samców, uzupełnionych innymi obserwacjami.

Zdj. 5 Kapturka (fot. Krzysztof Tabernacki)

Kos *Turdus merula* – C – 3 pary

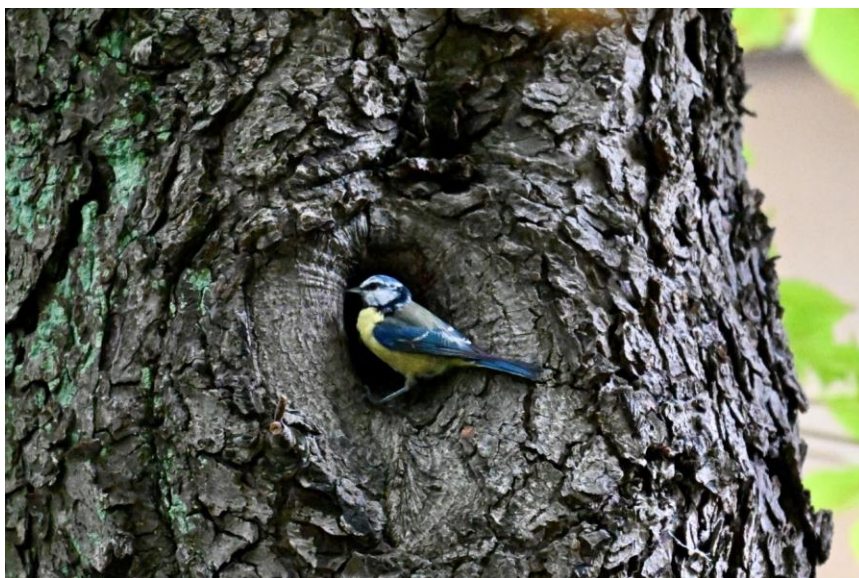
Na powierzchni obecność 3 par kosów. Dwa terytoria znajdowały się w zachodniej części parku z gęstymi zakrzaczeniami, gdzie co najmniej jedna z par podjęła próbę budowy gniazda (porzuconego prawdopodobnie już na etapie budowy) natomiast terytorium trzeciej pary znajdowało się w centralnej części parku. Tam również znaleziono gniazdo z pisklętami, zlokalizowane w zakrzaczeniu w parkanie przy ul. Odyńca. Liczebność określono na podstawie równoczesnych nasłuchów śpiewających samców, uzupełnionych innymi obserwacjami.

Zdj. 6 Samiec kosa z centralnej części parku (fot. Krzysztof Tabernacki)

Modraszka *Cyanistes caeruleus* – C – 6 par

Na powierzchni stwierdzono gniazdowanie 6 par. Cztery gniazda znajdowały się w zachodniej części parku, dwa w północno-wschodniej. Wszystkie gniazda znajdowały się w dziuplach naturalnych, trzy w lipach amerykańskich (z czego dwie dziuple znajdowały się w tym samym drzewie na różnej wysokości), dwa w kasztanowcach. Dziuple znajdowały się na wysokości od 2,5 do 6 m. Należy zauważyć, iż pomimo dużej dostępności budek lęgowych w parku większość lęgów sikor odnaleziono w dziuplach naturalnych (w wypadku bogatki dwie na pięć, w wypadku modraszki wszystkie sześć).

Zdj. 7 Modraszka zajmująca nietypowo dużą dziuplę w kasztanowcu (najpóźniejszy lęg w parku) (fot. Krzysztof Tabernacki)

Pelzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla* – B – 0,5 pary

Od 6 marca do 27 czerwca na powierzchni obserwowano śpiewającego ptaka przemieszczającego się po całej zachodniej części parku, natomiast nie odnotowano obecności innych ptaków ani nie odnaleziono gniazda.

Rudzik *Erithacus rubecula* – B – 4-5 par

Na terenie parku stwierdzono obecność przynajmniej 4 terytoriów rudzika. zlokalizowane na całej powierzchni parku. Liczebność określono na podstawie równoczesnych nasłuchów śpiewających samców.

Zdj. 8 Podlot rudzika z centralnej części parku (fot. Krzysztof Tabernacki)

Świstunka leśna *Phylloscopus sybilatrix* – zalatujący

Podśpiewujące ptaki stwierdzano na powierzchni kilkukrotnie, głównie w zachodniej części parku. Prawdopodobnie były to ptaki migrujące/przelotne.

Wrona (siwa) *Corvus corone ssp. cornix* – C – 2 pary

Na terenie znaleziono dwa gniazda wrony – jedno w zachodniej, jedno we wschodniej części parku. Gniazdo w części zachodniej, zbudowane na wiązcie zostało porzucone, natomiast gniazdo w części wschodniej, zbudowane na kasztanowcu na wysokości ok. 8m po trzech tygodniach przestało być widoczne z uwagi na vegetację, ale do tego momentu było wysiadywane. Ponadto na terenie parku 30 maja obserwowano parę ptaków z podrośniętym podlotem.

Zięba *Fringilla coelebs* - B – 1 para

Na terenie parku stwierdzano wielokrotnie samca śpiewającego z różnych drzew na terenie całego parku. Wskazuje to na obecność co najmniej jednej pary tych ptaków.

Zdj. 9 Śpiewający samiec zięby (fot. Krzysztof Tabernacki)

3.4. Wytyczne do gospodarowania terenem pod kątem awifauny

3.4.1. Stan siedlisk

Stan siedlisk należy ocenić jako dobry. Drzewa rosnące w parku, w szczególności lipy amerykańskie rosnące w jego zachodniej części, jak i kasztanowce z dużą ilością naturalnych dziupli tworzą korzystne środowisko dla dziuplaków. Liczne zakrzaczenia i drzewa porośnięte bluszczem są atrakcyjnym miejscem gniazdowania dla kapturek, kosów czy rudzików.

3.4.2. Zagrożenia

Opisane niżej zagrożenia dla ptaków są wynikiem obserwacji zjawisk obecnych na terenie Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera, czynności wykonywanych przez różne służby oraz innej działalności ludzkiej. Opisano zagrożenia stwierdzone w trakcie kontroli terenowych w sezonie 2025/2026 oraz takie, które mogą pojawić się w przyszłości.

1. **Korzystanie z krzewów parkowych jako toalet**, widoczne szczególnie w pobliżu placu zabaw i części gastronomicznej przy ul. Odyńca, co jest potencjalnym zagrożeniem dla ptaków odpoczywających w krzewach, żerujących lub lęgowych.
2. **Psy penetrujące zakrzaczenia** w rejonie placu zabaw oraz pomnika "Mokotów Walczący 1944", co może powodować płoszenie ptaków z miejsc potencjalnie bezpiecznych, a w skrajnych przypadkach – niszczenie lęgów.

3.4.3. Zalecenia

Główną zasadą przy podejmowaniu decyzji o wykonaniu jakichkolwiek prac renowacyjnych i innych czynności w Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera, powinna być dbałość o jak najbardziej naturalny charakter siedlisk, co w znacznym stopniu pozwoli zachować wysoką różnorodność awifauny oraz innych elementów przyrodniczych parku (Bocheński i in. 2013, Luniak 2020). Duże znaczenie w kontekście dbałości o środowisko przyrodnicze wielu warszawskich parków, w tym omawianego zespołu parków, ma fakt utworzenia na ich terenie ostoi faunistycznych oraz florystycznych, co zostało usankcjonowane w zapisach wcześniejszego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego m. st. Warszawy (Studium 2021) a obecnie Planu Ogólnego m. st. Warszawy.

Przy planowaniu działań mających na celu „renaturyzację” czy „renowację” parku lub jego fragmentów, należy pamiętać o utrzymaniu (lub ewentualnym polepszeniu) jakości siedlisk przyrodniczych, nawet jeśli celem działań ma być poprawa takich funkcji parku jak rekreacyjna, krajobrazowa, kulturowa, edukacyjna, dostępności dla ludzi. Zarząd Zieleni m.st. Warszawy stosuje dobre praktyki w tej kwestii. Natomiast w pamięci pozostają dotychczas przeprowadzone prace (także przez innych zarządców terenów zieleni), które nazwano „rewaloryzacyjnymi”, w trzech warszawskich parkach skończyły się katastrofą dla ich zasobów przyrodniczych. W Parku Żeromskiego, w Parku Kępa Potocka i w Ogrodzie Krasińskich po wykonaniu prac renowacyjnych, zarówno bogactwo gatunkowe awifauny lęgowej, jak i ogólna liczebność ptaków zmniejszyła się od 1/3 do połowy stanu sprzed podjęcia zabiegów. Nie dość tego, niekorzystne zmiany, które zaszły w zespole ptaków, utrzymywały się przez bardzo długi czas, nawet 7-11 lat (Popko 2008, Luniak, Węgrzynowicz 2019). Aby uniknąć błędów popełnionych w innych parkach, wystarczy stosować się do poniższych zaleceń i zadbać o odpowiednie ekspertyzy i nadzór przyrodniczy w trakcie prowadzenia prac.

W kwestii bieżącego gospodarowania i utrzymania Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera zaleca się:

1. **Kontynuację konserwacji i ewentualnej wymiany starych budek lęgowych.** Liczba budek lęgowych powieszonych w im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera jest wystarczająca i nie ma potrzeby wieszania ich w nowych miejscach. W chwili obecnej znakomita większość z nich nie jest wykorzystywana.
2. **Rozważenie ustawienia przenośnej toalety** w pobliżu placu zabaw i części gastronomicznej przy ul. Odyńca w celu ograniczenia korzystania z zakrzaceń blisko placu zabaw jako toalety.
3. **Ograniczenie penetracji krzewów przez psy i ludzi** poprzez modelowanie zieleni w sposób utrudniający wejście, np. przez nasadzenie gęstych, kolczystych krzewów, np. berberys czy ustawienie warkoczy chrustu. Szczególnie chodzi o miejsca przy placu zabaw oraz okolice pomnika „Mokotów Walczący 1944”.

3.5. Podsumowanie i wnioski

Inwentaryzacja przeprowadzona w okresie 12 marca 2025 – 28 lutego 2026 r. wykazała na terenie Parku Dreszera obecność 51 gatunków ptaków (45 należących do właściwej awifauny obiektu), w tym 9 gatunków lęgowych, 40 przelotnych, 18 zimujących oraz 8 zalatujących, przy łącznym zagęszczeniu lęgowym 112,5 par/10 ha. Liczba gatunków lęgowych jest niska na tle warszawskich parków o

podobnej wielkości, jednak wpisuje się w historyczny zakres notowany dla tego obiektu w latach 1972–1985 (8–16 gatunków – Luniak 1983, Nowicki 1992) i wynika ze strukturalnej jednorodności drzewostanu oraz ograniczonego udziału warstwy krzewów. Mimo niewielkiej liczby gatunków, ogólne zagęszczenie lęgowe jest wyższe od typowego dla warszawskich parków i wskazuje na efektywne wykorzystanie dostępnych nisz lęgowych.

4. Skwer Małkowskich i zieleniec przy ul. Dolnej

4.1. Charakterystyka terenu badań

4.1.1. Opis miejsca badań

Zieleniec przy ul. Dolnej wraz ze Skwerem im. Olgi i Andrzeja Małkowskich tworzy zespół o powierzchni 6 ha rozciągający się na Skarpie Warszawskiej i u jej podnóża, w rejonie ulic Dolnej, Piaseczyńskiej i Puławskiej, w dzielnicy Mokotów. Powierzchnia badawcza obejmuje cały zespół, w tym staw przy ul. Dolnej oraz tereny skarpy (ryc. 3.).

Pod względem krajobrazowym teren ma niejednorodny charakter — Skwer Małkowskich w części górnej (od strony ul. Puławskiej i ul. Okolskiej) ma charakter porządkowanego skweru z głazami pamiątkowymi, alejkami spacerowymi i drzewostanem typu parkowego (zdj. 10). Część dolna obejmuje teren skarpy (zalesiony, z alejkami; zdj. 11) oraz niewielki staw przy ul. Dolnej, który w 2022 r. przeszedł bioremediację (poprawę jakości wody, nasadzenia roślinności wodnej, montaż tratw dla ptaków; zdj. 12). Wokół stawu wykonano nową ścieżkę z nawierzchnią mineralną oraz ustawiono ławki i kosze. Skarpa stanowi alternatywne, zielone połączenie dolnego i górnego Mokotowa.

Według inwentaryzacji zieleni m.st. Warszawy na terenie obiektu rośnie ok. 540 drzew należących do 29 grup taksonomicznych. Łączne pokrycie koronami wynosi ok. 56% powierzchni obiektu. Pod względem powierzchni koron dominują: klon jesionolistny *Acer negundo*, lipy *Tilia* sp., jesiony *Fraxinus* sp., kasztanowce *Aesculus* sp. i topola biała *Populus alba*.

Według warstwy BDOT10k pokrycie terenu obiektu obejmuje: 0,33 ha (5,6%) wód powierzchniowych, 1,54 ha (25,9%) zadrzewień (lasów, zadrzewień, zagajników) oraz 3,46 ha (58,2%) terenów trawiastych.

Teren wykorzystywany jest przede wszystkim przez okolicznych mieszkańców jako miejsce spacerów oraz alternatywa komunikacyjna pomiędzy dolnym a górnym Mokotowem. Z uwagi na obecność stawu i skarpy stanowi cenne siedlisko ptaków wodnych i drobnych zwierząt.

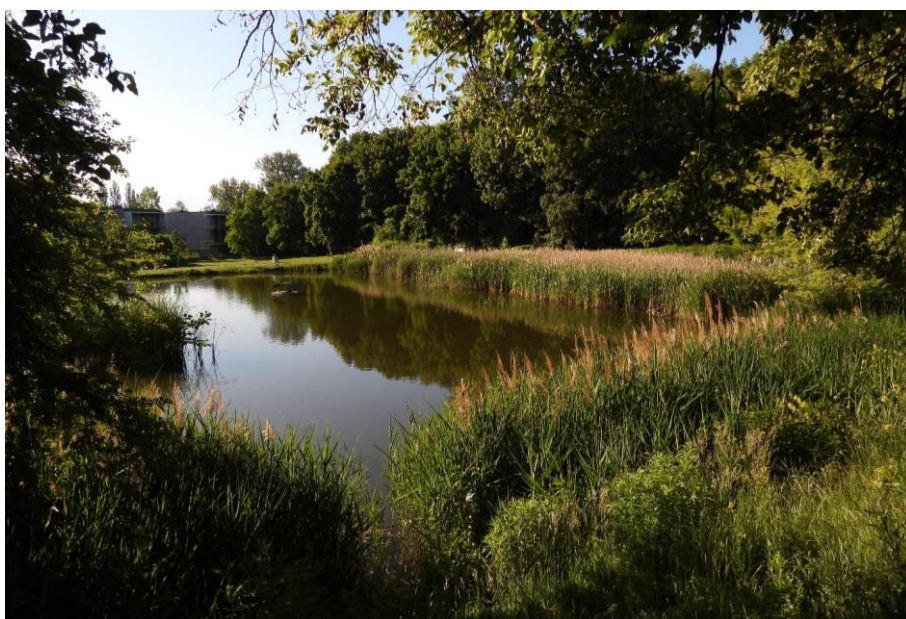
Ryc. 3. Granice powierzchni badawczej – Skwer Małkowskich i zieleniec przy ul. Dolnej.

Zdj. 10. Skwer im. Olgi i Andrzeja Małkowskich - część przylegająca do ul. Puławskiej, o charakterze parku z urządzoną zielenią (fot. Bartosz Smyk)

Zdj. 11. Zieleniec przy ul. Dolnej - fragment Skarpy Warszawskiej, o charakterze zbliżonym do naturalnego lasu liściastego (fot. Bartosz Smyk)

Zdj. 12. Staw przy ul. Dolnej – widoczny szeroki pas szuwaru na południowym brzegu (fot. Bartosz Smyk)

4.1.2. Kwerenda archiwalna

Niniejsza część raportu zawiera informacje archiwalne o awifaunie Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej do końca lutego 2025. Ze względu na brak wcześniejszych kompleksowych opracowań dotyczących omawianego terenu badań, w kwerendzie znalazły się dane z raportu dot. gniazdowania łyski (Wardecki i in. 2024), dane dotyczące Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (P. Rowiński – mat. niepubl.) oraz przygodne obserwacje z bazy Ornitho.pl. Tym samym niemożliwym jest rzetelne porównanie składu i liczebności awifauny Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej z otrzymanymi wynikami inwentaryzacji.

Awifauna lęgowa

Łyska

W roku 2024 wykonano inwentaryzację łyski na terenie całej Warszawy (Wardecki i in. 2024). Na terenie stawu przy ul. Dolnej stwierdzono wówczas gniazdowanie 2 par.

Zimujące ptaki wodne

Dane dotyczące zimowania ptaków wodnych pochodzą z **Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW)**, będącego elementem Państwowego Monitoringu Środowiska. Liczenia w ramach tego projektu wykonywane były zawsze w połowie stycznia i polegały na rejestracji ptaków wodnych podczas przemieszczania wzdłuż cieków i zbiorników wodnych w całej Warszawie (P. Rowiński – mat. niepubl.). W tabeli 9 przedstawiono stwierdzone zimujące gatunki ptaków wodnych w latach 2010-2025.

Tabela 9. Zestawienie ptaków wodnych, zimujących na terenie zieleńca przy ul. Dolnej w latach 2010-2025, obserwowanych w ramach Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW). Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Lata	N (os.)
1	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	2011-12, 2014-17, 2019, 2023	6-43
2	łyska	<i>Fulica atra</i>	2012	1

Przygodne obserwacje ptaków z bazy Ornitho.pl

Ornitho.pl to internetowa baza danych działająca w celu gromadzenia i udostępniania obserwacji zwierząt w Polsce. Obserwacje można przekazywać za pomocą portalu lub aplikacji na smartfony działającej pod nazwą NaturaList. Portal działa od roku 2015, lecz przejął dane z lat wcześniejszych z innych kartotek (np. Awibaza czy Polska Kartoteka Przyrodnicza). Obserwacje nie są ujęte ramami metodycznymi, co najczęściej nie pozwala na określenie dokładnej liczebności a także stwierdzenia pewnego gniazdowania (poza przypadkami obserwacji ptaków z pokarmem, gniazdem i rodziną). Jednakże, jeśli obserwacje są dokonywane wielokrotnie, często w ciągu całego roku, pozwalają na określenie składu gatunkowego ptaków występujących na określonym obszarze. Obserwacje ptaków rzadkich i trudnych do rozpoznania są weryfikowane przez zespół administratorów platformy.

Poniżej prezentowana lista ptaków (tab. 10), obejmująca 35 gatunków jest wynikiem zestawienia wszystkich obserwacji dokonanych na terenie Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej od roku 2007 do końca lutego 2025.

Tabela 10. Lista ptaków obserwowanych na terenie Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej w latach 2007-2025, zebranych w bazie Ornitho.pl. Status: L – obserwacje w sezonie lęgowym, P – w okresie przelotów, W – w okresie zimowym. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata	Najwyższa stwierdzona kat. lęg.
1	bażant	<i>Phasianus colchicus</i>	L	2019	
2	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P	2009–2022	A
3	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	L, W	2016–2024	
4	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	P	2019	
5	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	W	2011	
6	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	L	2023	C
7	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L	2019–2023	A
8	jerzyk	<i>Apus apus</i>	L	2019	A
9	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	L	2019	A
10	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	W	2011	
11	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	L, P, W	2009–2024	A
12	kos	<i>Turdus merula</i>	L	2019	A
13	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	L, P, W	2009–2024	C
14	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	L, W	2019–2025	A
15	łyśka	<i>Fulica atra</i>	L, P, W	2009–2024	C
16	mazurek	<i>Passer montanus</i>	L	2022	A
17	mewa czarnogłowa	<i>Ichthyaelus melanocephalus</i>	W	2008	
18	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L	2019–2022	B
19	muchotłówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	L, P	2019–2022	B
20	myszołów włochaty	<i>Buteo lagopus</i>	W	2022	
21	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	L	2019	A
22	piegża	<i>Curruca curruca</i>	L	2019	A
23	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	L	2019–2022	B
24	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	L	2020	A
25	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	L	2022	B
26	sroka	<i>Pica pica</i>	L, P, W	2011–2022	A
27	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L	2019–2022	C
28	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	W	2019	
29	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	L	2019	A
30	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	L	2022	A
31	trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	L	2022	A
32	wójcik	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	L	2019	B
33	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, P, W	2011–2023	A
34	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	L, W	2011–2019	A
35	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	L	2019	A

4.2. Daty kontroli

Łącznie przeprowadzono 42 kontrole terenowe (27 w okresie lęgowym oraz 15 w okresie pozalęgowym, dodatkowe kontrole (uzupełniające, poza zakresem umowy): nocna w sezonie lęgowym oraz dwie wieczorne w okresie pozalęgowym). Wykonywano również kontrole uzupełniające (nieobowiązkowe) w celu uzupełnienia dokumentacji fotograficznej lub potwierdzenia wybranych obserwacji (tab. 11).

Tabela 11. Zestawienie dat kontroli terenowych na Skwerze Małkowskich i zieleńcu przy ul. Dolnej w latach 2025-2026.

Lp.	Nr	Data	Rodzaj kontroli	Okres fenologiczny	Wykonawca
1	I	12.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Fatima Hayatli
2	II	20.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
3	III	26.03.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
4	IV	03.04.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
5	2	18.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
6	3	21.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
7	1	23.04.2025	wieczorna	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
8	4	24.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
9	31	28.04.2025	nocna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
10	5	29.04.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
11	5a	01.05.2025	poranna, uzupełniająca	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
12	6	06.05.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
13	7	12.05.2025	poranna	migracja wiosenna, lęgowy	Bartosz Smyk
14	8	20.05.2025	poranna	lęgowy	Bartosz Smyk
15	9	27.05.2025	poranna	lęgowy	Bartosz Smyk
16	10	05.06.2025	wieczorna	lęgowy	Bartosz Smyk
17	11	12.06.2025	poranna	lęgowy	Bartosz Smyk
18	12	20.06.2025	poranna	lęgowy	Bartosz Smyk
19	12a	25.06.2025	poranna, uzupełniająca	lęgowy	Bartosz Smyk
20	13	27.06.2025	poranna	lęgowy	Bartosz Smyk
21	13a	07.07.2025	poranna, uzupełniająca	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Bartosz Smyk
22	14	10.07.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Bartosz Smyk
23	14a	17.07.2025	poranna, uzupełniająca	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Bartosz Smyk
24	15	24.07.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Bartosz Smyk
25	16	07.08.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Bartosz Smyk
26	17	21.08.2025	poranna	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Bartosz Smyk
27	17a	28.08.2025	poranna, uzupełniająca	lęgowy, koczowanie i dyspersja	Bartosz Smyk
28	18	10.09.2025	poranna	migracja jesienna	Bartosz Smyk
29	19	23.09.2025	poranna	migracja jesienna	Bartosz Smyk
30	20	06.10.2025	poranna	migracja jesienna	Bartosz Smyk
31	21	14.10.2025	poranna	migracja jesienna	Bartosz Smyk
32	22	29.10.2025	poranna	migracja jesienna	Bartosz Smyk
33	23	09.11.2025	poranna	migracja jesienna	Bartosz Smyk

Lp.	Nr	Data	Rodzaj kontroli	Okres fenologiczny	Wykonawca
34	24	21.11.2025	poranna	migracja jesienna	Bartosz Smyk
35	25	04.12.2025	poranna	zimowanie	Bartosz Smyk
36	26	20.12.2025	poranna	zimowanie	Bartosz Smyk
37	33	21.12.2025	wieczorna uzupełniająca, krukowate	zimowanie	Bartosz Smyk
38	27	07.01.2026	poranna	zimowanie	Bartosz Smyk
39	34	16.01.2026	wieczorna uzupełniająca, krukowate	zimowanie	Bartosz Smyk
40	28	24.01.2026	poranna	zimowanie	Bartosz Smyk
41	29	06.02.2026	poranna	zimowanie	Bartosz Smyk
42	30	19.02.2026	poranna	zimowanie	Bartosz Smyk

4.3. Wyniki

4.3.1 Awifauna parku

W okresie od 12 marca 2025 do 19 lutego 2026 roku, podczas 42 kontroli obejmujących obszar całego parku (**tab. 11**), stwierdzono 60 gatunków ptaków. Do awifauny parku należały 52 gatunki, gdyż 8 gatunków stwierdzono jedynie podczas przelotu nad parkiem (nie związane z terenem). Łącznie dokonano 1301 obserwacji 2717 osobników (**tab. 12**). 24 gatunki uznano za lęgowe na terenie parku, 46 gatunków było przelotnych, 9 zalatywało z sąsiednich terenów a 24 gatunki stwierdzono w okresie zimowym.

Tabela 12. Liczba obserwacji i osobników oraz status (L – lęgowy, P – przelotny, Z – zalatujący, W – zimujący) poszczególnych gatunków ptaków stwierdzonych na Skwerze Małkowskich i zieleńcu przy ul. Dolnej w okresie 12.03.2025-22.02.2026. Podana liczba osobników jest w większości przypadków wyższa niż rzeczywistość występujących w parku, gdyż zsumowano często te same osobniki widziane na kolejnych kontrolach. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej. * - gatunki stwierdzone wyłącznie podczas wysokiego przelotu nad parkiem.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status	N obserwacji	N osobników
1	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P, W	180	377
2	czyż*	<i>Spinus spinus</i>	P	1	1
3	drożdżik*	<i>Turdus iliacus</i>	P	1	1
4	dymówka*	<i>Hirundo rustica</i>	P	3	3
5	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Z	1	1
6	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	Z	5	5
7	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	Z	5	5
8	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	P	1	1
9	dzwoniec*	<i>Chloris chloris</i>	P	2	3
10	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	P	2	2
11	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	P, W	45	176
	gęś zbożowa / tundrowa*	<i>Anser fabalis / serrirostris</i>	P	1	38
12	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	W	1	1
13	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	L, W	50	409

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status	N obserwacji	N osobników
14	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Z	3	6
15	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L, P	113	163
16	jemiołuszka*	<i>Bombycilla garrulus</i>	W	1	14
17	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	P	1	1
18	jerzyk	<i>Apus apus</i>	L	10	74
19	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	L, P	77	79
20	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	P, W, Z	24	61
21	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	L, P	47	90
22	kos	<i>Turdus merula</i>	L, P, W	49	51
23	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	L, P, W	24	37
24	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	L, P	43	158
25	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	L, P, W	17	39
26	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	L, P	7	7
27	łyska	<i>Fulica atra</i>	L, P	31	43
28	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	Z	1	1
29	mazurek	<i>Passer montanus</i>	L, P, W	14	31
30	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	W	6	20
	mewa srebrzysta / białogłowa / romańska*	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	P, W	9	10
31	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, P, W	133	212
32	muchotłówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	P	3	4
33	mysiokrólik	<i>Regulus regulus</i>	P, W	5	15
34	nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	P, Z	2	2
35	paszkat	<i>Turdus viscivorus</i>	W	5	5
36	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	P, W	3	4
37	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	L, P, W	25	29
38	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	P	2	2
39	piegża	<i>Curruca curruca</i>	L, P	6	7
40	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	P	11	12
41	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	L, P	3	3
42	pokrzywnica*	<i>Prunella modularis</i>	P	3	3
43	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	P, W	2	2
44	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	L, P	18	18
45	skowronek*	<i>Alauda arvensis</i>	P	1	1
46	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	L, P, W	12	14
47	sroka	<i>Pica pica</i>	Z	5	6
48	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	P, W	19	19
49	szczygieł*	<i>Carduelis carduelis</i>	P	2	2
50	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L, P	35	62
51	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	P, W	21	44
52	świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	P	4	4
53	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	P	3	3
54	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	L, P	16	17
55	wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>	L, P	8	8
56	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, W	162	288

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status	N obserwacji	N osobników
57	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	Z	3	4
58	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	L, P, W	9	14
59	zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	P	4	4
60	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	P	1	1
łącznie gatunków: 60				1301	2717

4.3.1.1. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące

W okresie migracji wiosennej (12.03-16.05) oraz jesiennej (1.09-30.11) stwierdzono występowanie 46 gatunków, które uznano za przelotne. Grupę migrantów wiosennych tworzyło 37 gatunków, migrantów jesiennych 25 gatunków, w tym 16 gatunków migrantów stwierdzano zarówno w trakcie przelotu wiosennego jak i jesiennego. Stwierdzono także 9 gatunków ptaków zalatujących z terenów sąsiednich (tab. 13). Średnie zagęszczenie ptaków w okresach migracji wynosiło 212,2 os./10 ha/kontrolę.

Tabela 13. Status, liczebność, zagęszczenie średnie (x/10 ha) i maksymalne (max/10 ha) w przeliczeniu na kontrolę poszczególnych gatunków ptaków przelotnych, stwierdzonych na terenie Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej w roku 2025 w okresach migracji wiosennej, jesiennej i w okresie dyspersji. Status: PW – migrant wiosenny, PJ – migrant jesienny. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
1	bogatka	<i>Parus major</i>	PW, PJ	1–23	36,9	76,7
2	czyż	<i>Spinus spinus</i>	PW	1	3,3	3,3
3	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	PW	1	3,3	3,3
4	dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	PW	1	3,3	3,3
5	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Z	1	3,3	3,3
6	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	Z	1–2	4,4	6,7
7	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	Z	1	3,3	3,3
8	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	PJ	1	3,3	3,3
9	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	PJ	2	6,7	6,7
10	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	PW	1	3,3	3,3
11	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	PJ	1–11	21,1	36,7
	gęś zbożowa / tun-drowa	<i>Anser fabalis / serrirostris</i>	PJ	38	126,7	126,7
12	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Z	1–4	6,7	13,3
13	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	PW, PJ	1–20	19,3	66,7
14	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	PJ	1	3,3	3,3
15	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	PW	2–9	15,2	30
16	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	PW, PJ, Z	1–4	6,7	13,3
17	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	PW, PJ	1–4	7,2	13,3
18	kos	<i>Turdus merula</i>	PW, PJ	1–4	7,9	13,3
19	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	PW, PJ	1–2	3,7	6,7
20	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	PW, PJ	1–10	14,2	33,3
21	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	PW, PJ	1–5	5,9	16,7

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
22	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	PW	1–3	4,7	10
23	łyśka	<i>Fulica atra</i>	PW	1–4	8,2	13,3
24	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	Z	1	3,3	3,3
25	mazurek	<i>Passer montanus</i>	PW	1–5	7,6	16,7
	mewa srebrzysta / bia- łogłowa / romańska	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	PW	1–2	5	6,7
26	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	PW, PJ	1–17	19,2	56,7
27	muchotówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	PW	1–2	4,4	6,7
28	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	PJ	3–7	14,4	23,3
29	nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	PW, Z	1	3,3	3,3
30	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	PJ	1–2	5	6,7
31	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	PW, PJ	1–4	5,5	13,3
32	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	PJ	1	3,3	3,3
33	piegża	<i>Curruca curruca</i>	PW	1	3,3	3,3
34	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	PW, PJ	1–3	5,3	10
35	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	PW	1	3,3	3,3
36	pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	PJ	1–2	5	6,7
37	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	PW	1	3,3	3,3
38	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	PW, PJ	1–3	4,8	10
39	skowronek	<i>Alauda arvensis</i>	PW	1	3,3	3,3
40	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	PW, PJ	1–2	3,8	6,7
41	sroka	<i>Pica pica</i>	Z	1–3	5	10
42	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	PW, PJ	1–5	7,8	16,7
43	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	PW	1	3,3	3,3
44	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	PW	1–8	13,3	26,7
45	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	PW, PJ	1–2	4,4	6,7
46	świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	PJ	2	6,7	6,7
47	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	PW	1	3,3	3,3
48	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	PW	1–3	5,7	10
49	wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>	PW	1	3,3	3,3
50	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	Z	1–2	4,4	6,7
51	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	PW, PJ	1–3	4,3	10
52	zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	PW	1	3,3	3,3
53	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	PW	1	3,3	3,3
Średnio na kontrolę				64	212,2	

4.3.1.2. Awifauna zimująca

W okresie zimowania (1.12-28.02) stwierdzono 24 gatunki ptaków o średnim zagęszczeniu 225,0 os./10 ha/kontrolę (tab. 14).

Tabela 14. Liczebność (zakres), zagęszczenie średnie (x/10 ha) i maksymalne (max/10 ha) w przeliczeniu na kontrolę poszczególnych gatunków ptaków zimujących, stwierdzonych na terenie Skweru Małkowskich

i zieleńca przy ul. Dolnej w okresie 1.12.2025-28.02.2026. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
1	bogatka	<i>Parus major</i>	6–36	63,3	120
3	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	13–37	76,7	123,3
4	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	1	3,3	3,3
5	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	1–22	35	73,3
7	jemiołuszka	<i>Bombycilla garrulus</i>	14	46,7	46,7
8	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	1–10	20,6	33,3
9	kos	<i>Turdus merula</i>	1–2	4,4	6,7
10	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	1	3,3	3,3
11	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	1–14	18,9	46,7
12	mazurek	<i>Passer montanus</i>	6	20	20
13	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	3–7	16,7	23,3
	mewa srebrzysta / białogłowa / romańska	<i>Larus argentatus / cachinnans / michahellis</i>	1	3,3	3,3
14	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	3–9	22,8	30
15	mysiokrólik	<i>Regulus regulus</i>	2	6,7	6,7
16	pasznot	<i>Turdus viscivorus</i>	1–2	5,6	6,7
17	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	1	3,3	3,3
18	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	2	6,7	6,7
19	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	1	3,3	3,3
20	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	1	3,3	3,3
21	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1–2	4,2	6,7
22	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	4–13	23,3	43,3
23	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	5–10	28,3	33,3
24	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	3	10	10
Średnio na kontrolę			68	225	

4.3.1.3. Awifauna lęgowa

W roku 2025, w okresie lęgowym (12.03-29.07) na terenie Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej stwierdzono obecność 24 gatunków ptaków uznanych za lęgowe, prawdopodobnie lęgowe lub o gniazdowaniu możliwym (**tab. 15**). Dla gatunków lęgowych określono kategorię lęgowości (wg. Wilk 2016): kat. C (gniazdowanie pewne) – 12 gatunków, kat. B (gniazdowanie prawdopodobne) – 9 gatunki, kat. A (gniazdowanie możliwe) – 3 gatunki.

Ogólne zagęszczenie całego zespołu ptaków lęgowych wynosiło 103,3 pary/10 ha. Dokładne dane dotyczące liczebności, zagęszczenia i udziału procentowego poszczególnych gatunków zostały przedstawione w tabeli 15. Grupa dominantów w zespole ptaków lęgowych na terenie Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej stanowiła 67,7% wszystkich par, należało do niej 6 gatunków: grzywacz, kapturka, bogatka, modraszka, wrona (siwa) i szpak. Największy udział w tej grupie wykazywał grzywacz (19,4%). Udział grup ekologicznych był dość wyrównany. Najliczniejszą grupę ekologiczną stanowiły ptaki gniazdujące wysoko na drzewach lub krzewach (34,7%), mniej liczne były

gatunki zakładające gniazda nisko w krzewach lub na ziemi (33,9%), najmniej liczne były dziuplaki (31,4%).

Tabela 15. Kategoria lęgowości, liczba par lęgowych, zagęszczenie i udział w zespole (dominacja) ptaków lęgowych stwierdzonych na Skwerze Małkowskich i zieleńcu przy ul. Dolnej w roku 2025; Kat. – kategoria lęgowości, N – liczba par (terytoriów); N śr. – średnia liczba par (terytoriów); Z śr. – średnie zagęszczenie [n par/10ha] na powierzchnię całego parku; D – dominacja [%] (dominanty – powyżej 5%, subdominanty – 2–5%, influenty – 1–2%, gatunki akcesoryczne – poniżej 1%). Pogrubioną czcionką zaznaczono gatunki stanowiące grupę dominantów. Uszeregowano wg. malejącej liczebności.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Kat.	N	Z	D
1	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	C	12	20,0	19,4%
2	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	B	8,5	14,2	13,7%
3	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	C	7	11,7	11,3%
4	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	C	5,5	9,2	8,9%
5	bogatka	<i>Parus major</i>	C	5	8,3	8,1%
6	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	C	4	6,7	6,5%
7	kos	<i>Turdus merula</i>	C	3	5,0	4,8%
8	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	C	2	3,3	3,2%
9	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	C	2	3,3	3,2%
10	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	B	2	3,3	3,2%
11	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	B	2	3,3	3,2%
12	łyska	<i>Fulica atra</i>	C	2	3,3	3,2%
13	mazurek	<i>Passer montanus</i>	C	1	1,7	1,6%
14	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	B	1	1,7	1,6%
15	wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>	B	1	1,7	1,6%
16	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	B	1	1,7	1,6%
17	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	B	1	1,7	1,6%
18	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	C	1	1,7	1,6%
19	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	C	0,5	0,8	0,8%
20	piegża	<i>Curruca curruca</i>	B	0,5	0,8	0,8%
21	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	A	+		
22	jerzyk	<i>Apus apus</i>	A	+		
23	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	A	+		
24	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	B	+		
				62	103,3	100,0%

4.3.1.4. Przegląd gatunków lęgowych

Bogatka *Parus major* – C – 5 par

W granicach powierzchni gniazdowało 5 par. Dwa terytoria znajdowały się w parkowej części Skweru Małkowskich, dwa kolejne w lesie porastającym skarpę warszawską, zaś jedno w niewielkich zadrzewieniach w otwartej części zieleńca przy Dolnej, we wschodniej części terenu badań. W czterech terytoriach zlokalizowano gniazda; wszystkie znajdowały się w budkach. Para z bardziej południowego terytorium ze skarpy wyprowadziła dwa lęgi w tej samej budce (od strony osiedla Oaza Mokotów).

Dzięcioł duży *Dendrocopos major* – zalatujący

Raz w sezonie lęgowym obserwowano pojedynczego zalatującego ptaka w północno-zachodniej części Skweru Małkowskich.

Dzięcioł zielony *Picus viridis* – zalatujący

Jednokrotnie odnotowano intensywnie nawołującego osobnika w zadrzewieniu na skarpie.

Gołąb miejski *Columba livia forma urbana* – A – (+)

Regularnie obserwowany na terenie badań, zapewne z powodu regularnego dokarmiania przez ludzi. Ptaki wykorzystujące powierzchnię jako żerowisko gniazdowały na otaczających budynkach. Większość obserwacji koncentrowało się w dwóch rejonach – w południowo-zachodnim narożniku Skweru Małkowskich (do 10 os.) oraz w północnej części powierzchni, koło stawu (do 18 os.).

Grubodziób *Coccothraustes coccothraustes* – zalatujący

Dwukrotnie w maju obserwowano pojedyncze osobniki w lesie porastającym skarpe warszawską.

Grzywacz *Columba palumbus* – C – 12 pary

Łącznie na powierzchni stwierdzono 12 par lęgowych. Najwięcej, bo 6 terytoriów, znajdowało się na skarpie warszawskiej, 3,5 pary gniazdowały na Skwerze Małkowskich, zaś 2,5 pary stwierdzono na obszarze zieleńca przy Dolnej. Odnaleziono dwa gniazda – jedno na dereniu na terenie skarpy (zdj. 13) oraz drugie na klonie polnym, tuż za granicą powierzchni przy środkowej części Skweru Małkowskich. Nie zaobserwowano sukcesu lęgowego u żadnej z par.

Zdj. 13. Grzywacz na gnieździe w zadrzewieniu u podnóża skarpy, na zachód od stawu (fot. Bartosz Smyk)

Jerzyk *Apus apus* – A – (+)

Przez cały sezon lęgowy nad Skwerem Małkowskich oraz nad otwartą częścią zieleńca przy Dolnej obserwowano żerujące ptaki, zapewne lęgowe na budynkach otaczających teren badań. Maksymalnie stwierdzono 25 os.

Kapturka *Sylvia atricapilla* – B – 8,5 pary

Stwierdzono 8,5 pary, z czego 4,5 terytoriów zlokalizowana była na skarpie warszawskiej, zaś po 2 terytoria znajdowały się na Skwerze Małkowskich i w zadrzewieniach zieleńca przy Dolnej. Obserwowano głównie śpiewające samce oraz w kilku przypadkach ptaki zaniepokojone.

Kawka *Coloeus moledula* – zalatujący

Raz obserwowano dwa ptaki na otwartej części zieleńca przy Dolnej. Zapewne były to ptaki lęgowe na blokach przy ul. Konduktorskiej, gdzie stwierdzono gniazdo.

Kokoszka *Gallinula chloropus* – C – 2 pary

Stwierdzono dwie pary lęgowe na stawie przy Dolnej. Gniazd nie znaleziono, lecz obserwacje ptaków dorosłych wskazują, że jedna para zajmowała południową część stawu, a druga północną. Obie pary gniazdowały z sukcesem – u pary południowej stwierdzono 6 piskląt (zdj. 14), z których 5 dożyło lotności, zaś para północna wyprowadziła 2 młode.

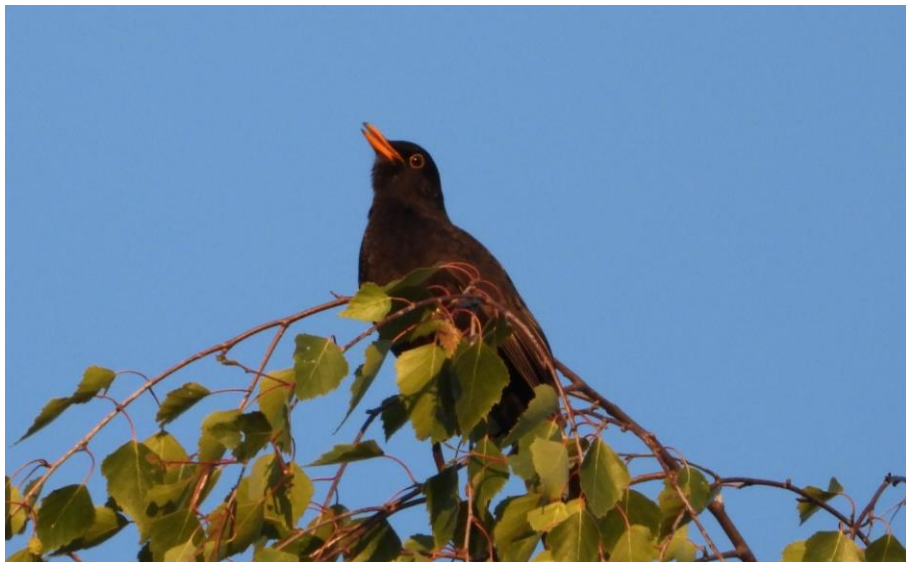

Zdj. 14. Kokoszka z pisklęciem na brzegu stawu (fot. Bartosz Smyk)

Kos *Turdus merula* – C – 3 pary

Stwierdzono 4 pary, przy czym dwa terytoria znajdowały się częściowo poza powierzchnią – jedno na skarpie warszawskiej przy kortach klubu sportowego Warszawianka i drugie w środkowej części zieleńca przy Dolnej. Dwie pozostałe pary miały terytoria zlokalizowane na skarpie w północnej części powierzchni oraz w środkowej części terenu badań, na skarpie i w parkowej części Skweru

Małkowskich (zdj. 15). Ponadto, w południowo-zachodniej części powierzchni obserwowano kilka razy ptaki najpewniej zalatujące z Parku Dreszera.

Zdj. 15. Terytorialny samiec kosa, z terytorium na pograniczu skarpy i Skweru Małkowskich (fot. Bartosz Smyk)

Krogulec *Accipiter nisus* – C – 0,5 pary

Teren badań stanowił część terytorium jednej pary lęgowej. Gniazdo znajdowało się na drzewie w środkowej części terenu badań, na skarpie warszawskiej (zdj. 16). Lęg zakończył się sukcesem; gniazdo opuściły 4 młode.

Zdj. 16. Samica krogulca na gnieździe w zadrzewieniu na skarpie (fot. Bartosz Smyk)

Krzyżówka *Anas platyrhynchos* – C – 2 pary

Na stawie przy Dolnej stwierdzono dwie pary, z czego jedną w kategorii gniazdowania pewnego. Lęg zakończył się sukcesem – stwierdzono 5 młodych. Oprócz par lęgowych na stawie obserwowano ptaki nielęgowe, w liczbie do 12 osobników.

Kwiczół *Turdus pilaris* – A – (+)

Kilka razy w sezonie obserwowano 1-3 osobniki w różnych częściach powierzchni. Były to ptaki zalatujące na powierzchnię, ale lęgowe poza jej granicami.

Łozówka *Acrocephalus palustris* – B – 1 para

Na obrzeżach szuwaru wokół stawu stwierdzono jedno terytorium. Kilka razy w sezonie słyszano tu śpiewającego samca.

Łyska *Fulica atra* – C – 2 pary

Dwie pary gniazdowały na stawie przy Dolnej. Jedna zajmowała część północną, druga południową stawu (zdj. 17). Obie pary po dwa razy przystępowały do lęgów (widziano ptaki na gniazdach), lecz wszystkie próby zakończyły się stratami na etapie wysiadywania.

Zdj. 17. Łyska na gnieździe w szuwarze przy południowym brzegu stawu (fot. Bartosz Smyk)

Mandarynka *Aix galericulata* – zalatujący

Jeden raz w sezonie lęgowym na stawie obserwowano samca. Osobnik zaleciał być może z niedalekiego parku Arkadia.

Mazurek *Passer montanus* – C – 1 para

Stwierdzono jedną parę lęgową. Gniazdo znajdowało się w budce w małym zadrzewieniu przy ul. Okolskiej (zdj. 18), w południowo-zachodnim narożniku terenu badań.

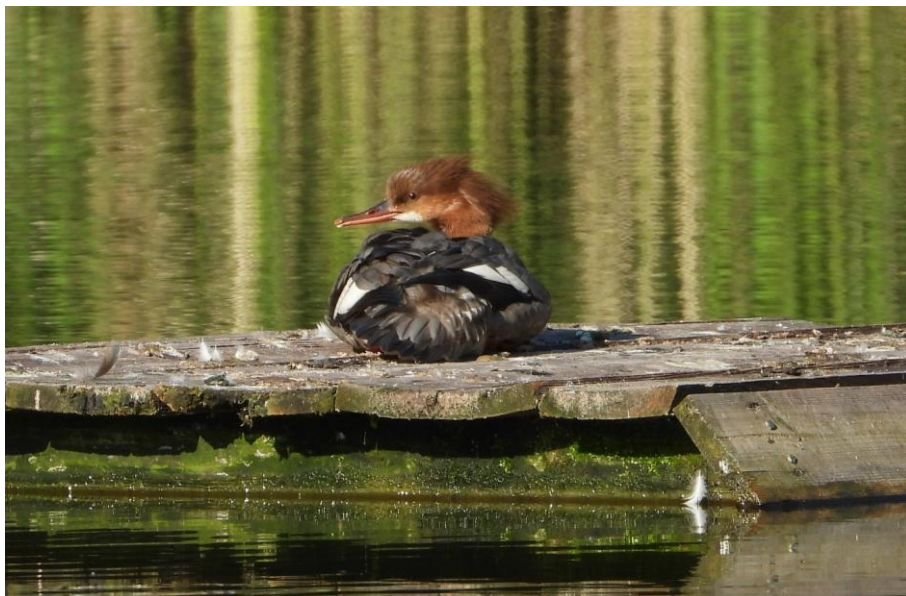
Zdj. 18. Mazurek z materiałem przy budce (fot. Bartosz Smyk)

Modraszka *Cyanistes caeruleus* – C – 7 par

Stwierdzono 7 par lęgowych. Trzy terytoria zlokalizowane były na Skwerze Małkowskich, zaś po dwa na skarpie oraz w zadrzewieniach zielenia przy Dolnej. W pięciu terytoriach stwierdzono gniazda – w trzech przypadkach znajdowały się one w budkach, zaś dwie pary zajęły dziuple w drzewach (w jarzębie i klonie srebrzystym).

Nurogęs *Mergus merganser* – zalatujący

Dwukrotnie w maju na stawie obserwowano pojedyncze samice, zalatujące prawdopodobnie z jednego z warszawskich stanowisk lęgowych (zdj. 19).

Zdj. 19. Samica nurogęsi, stwierdzona 27.05.2025 na stawie przy ul. Dolnej (fot. Bartosz Smyk)

Pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla* – C – 1 para

Stwierdzono jedną parę lęgową. Terytorium znajdowało się w zachodniej części Skweru Małkowskich. Gniazda nie znaleziono, lecz obserwacje ptaków z pokarmem wskazywały, że mogło się ono znajdować w niewielkim zadrzewieniu przy przystanku autobusowym Park Dreszera albo w budynku obok (znajdującym się poza granicą powierzchni). W końcu maja na skwerze obserwowano rodzinę z co najmniej dwoma podlotami.

Piegiża *Curruca curruca* – B – 0,5 pary

Terytorium jednej pary znajdowało się przy północnej granicy powierzchni, na skraju zieleńca przy Dolnej. Gniazdo niemal na pewno znajdowało się poza terenem badań, najprawdopodobniej w kępie gęstych krzewów przy bloku mieszkalnym przy ul. Konduktorskiej 3A, 18 m od granicy powierzchni, gdzie dwukrotnie widziano silnie zaniepokojonego ptaka (zdj. 20).

Zdj. 20. Piegża w terytorium przy północnej granicy terenu badań (fot. Bartosz Smyk)

Pleszka *Phoenicurus phoenicurus* – B – (+)

Na Skwerze Małkowskich dwukrotnie w sezonie stwierdzono śpiewające samce. Były to ptaki niewątpliwie z pary lęgowej tuż poza granicami powierzchni, na terenie Społecznej Szkoły Podstawowej nr 26 oraz Młodzieżowego Domu Kultury.

Rudzik *Erithacus rubecula* – B – 2 pary

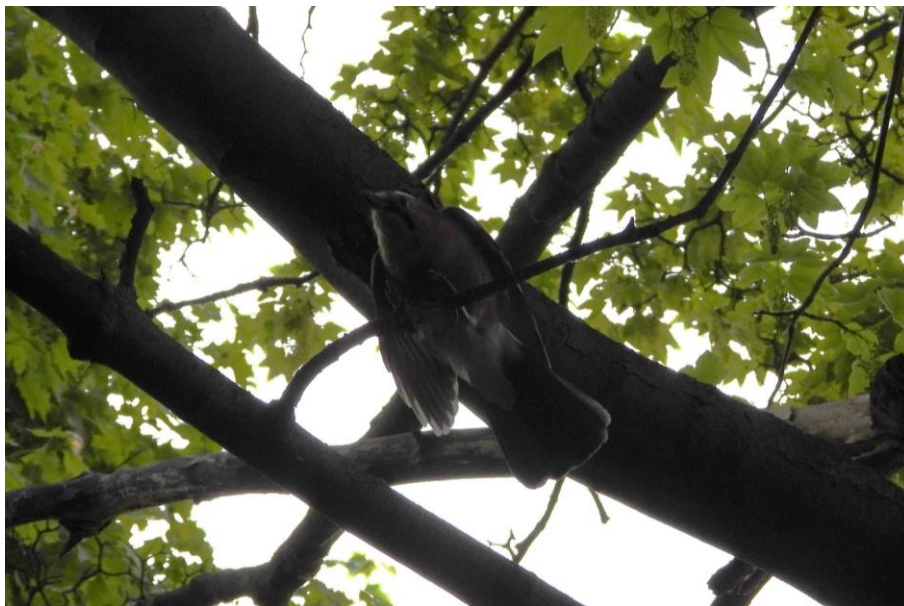
W lesie porastającym skarpe warszawską stwierdzono dwa terytoria gatunku – jedno na zachód od stawu i drugie na południe od akwenu (zdj. 21). Wiele razy w sezonie obserwowano śpiewające samce, w tym również zanotowano stwierdzenia jednoczesne.

Zdj. 21. Rudzik w zaroślach na skarpie (fot. Bartosz Smyk)

Sójka *Garrulus glaudarius* – B – 1 para

Od marca do maja w lasach skarpy warszawskiej widywano pojedyncze ptaki (zdj. 22), w tym raz na początku sezonu stwierdzono śpiewającego samca. Gniazda nie znaleziono, ale stała obecność ptaków w odpowiednim biotopie wskazuje na terytorium ze statusem gniazdowania prawdopodobnego.

Zdj. 22. Sójka w zadrzewieniu na skarpie (fot. Bartosz Smyk)

Sroka *Pica pica* – zalatujący

Raz obserwowano ptaka zbierającego materiał gniazdowy we wschodniej części zieleńca przy Dolnej, który poleciał poza powierzchnię. Nie odnotowano innych obserwacji w bezpośredniej bliskości terenu badań, dlatego status określono jako zalatujący.

Szpak *Sturnus vulgaris* – C – 5,5 pary

W granicach terenu badań stwierdzono gniazda 5 par. Wszystkie znajdowały się w budkach – trzy w południowo-zachodniej części Skweru Małkowskich oraz dwa kolejne w zadrzewieniach zieleńca przy Dolnej (zdj. 23). Ponadto, we wschodniej części zieleńca regularnie obserwowano ptaki, których gniazdo znajdowało się w otworze w bloku mieszkalnym przy ul. Konduktorskiej 3, zaledwie 8 m poza granicą powierzchni.

Zdj. 23. Szpak w budce lęgowej w północnej części terenu badań (fot. Bartosz Smyk)

Trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus* – B – 2 pary

Stwierdzono dwa terytoria – w południowo-wschodniej i zachodniej części stawu, w szuwarze przybrzeżnym. Kilka razy stwierdzono śpiewające samce, w tym również jednocześnie.

Wodnik *Rallus aquaticus* – B – 1 para

Wielokrotnie w sezonie lęgowym słyszano głosy godowe i terytorialne, zarówno samca i samicy, na stawie przy Dolnej. Ptaki zajmowały południowo-zachodni fragment stawu. Lęg prawdopodobnie skończył się stratą.

Wrona (siwa) *Corvus corone ssp. cornix* – C – 4 pary

Na powierzchni stwierdzono gniazdowanie 4 par. Trzy gniazda znajdowały się na Skwerze Małkowskich – na modrzewiu w części południowej, na platanie w zadrzewieniu przy obelisku Małkowskich (zdj. 24) oraz na lipie w parkowej części skweru, przy granicy powierzchni koło Społecznej Szkoły Podstawowej nr 26. Czwarta para zbudowała gniazdo na wierzbie na zachodnim brzegu stawu przy Dolnej. Prawdopodobnie wszystkie lęgi zakończyły się stratami.

Zdj. 24. Wrona na gnieździe w zadrzewieniu przy obelisku Małkowskich (fot. Bartosz Smyk)

Wróbel *Passer domesticus* – zalatujący

Dwukrotnie w okresie lęgowym stwierdzono ptaki zalatujące na powierzchnię – przy ul. Okolskiej w części południowej oraz w rejonie bloków przy ul. Konduktorskiej.

Zięba *Fringilla coelebs* – B – 1 para

W środkowej i zachodniej części Skweru Małkowskich wielokrotnie w sezonie obserwowano śpiewające samce. Wskazuje to na pojedyncze terytorium znajdujące się w całości w granicach terenu badań.

4.4. Wytyczne do gospodarowania terenem pod kątem awifauny

4.4.1. Stan siedlisk

Na Skwerze Małkowskich i na zieleńcu przy ul. Dolnej występują zróżnicowane siedliska – staw z szuwarem, skarpa z drzewostanem oraz tereny otwarte tworzą dogodną mozaikę siedlisk dla awifauny w całym cyklu rocznym. Jednakże na Skwerze Małkowskich brakuje krzewów. Stan siedlisk należy ocenić jako prawidłowy, ale ich jakość można jeszcze poprawić. W niniejszym rozdziale zapisano zalecenia, które mają na celu poprawę jakości siedlisk dla awifauny.

4.4.2. Zagrożenia

Opisane niżej zagrożenia dla ptaków są wynikiem obserwacji zjawisk obecnych na terenie Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej, czynności wykonywanych przez różne służby oraz innej działalności ludzkiej. Opisano zagrożenia stwierdzone w trakcie kontroli terenowych w sezonie 2025/2026 oraz takie, które mogą pojawić się w przyszłości.

1. **Duże zaśmiecenie terenu skarpy** (zdz. 25) – obszar jest trudny do penetracji, pewnie dlatego stanowi „dzikie wysypisko”. Śmieci są wysypywane w wielu miejscach.

Zdj. 25. Śmieci wyrzucone w zadrzewieniu na skarpie (fot. Bartosz Smyk)

2. **Penetracja skarpy w części północnej** (na zachód od stawu, we fragmencie przylegającym do ogrodzenia plebanii Parafii św. Michała – jest tam stale wydeptana ścieżka, widać ślady

penetracji i dzikich imprez, na skarpie jest nawet zaimprovizowane miejsce imprez (stolik, krzeselka; zdj. 26) - należałoby ograniczyć możliwość przejścia skarpą na tym odcinku (zagrodzić przejście przy płocie plebanii kłódami lub wiązkami chrustu?).

Zdj. 26. Zaimprovizowane miejsce spotkań na skarpie na zachód od stawu (fot. Bartosz Smyk)

3. **Duża penetracja przez wolno biegające psy** obszaru wokół stawu – nie stwierdzono bezpośredniej interakcji psów z ptakami wodnymi, ale z drugiej strony np. wszystkie łęgi łyśki zakończyły się stratami, nie widziano też wodników (mimo wielokrotnych głosów), Należy monitorować sytuację jako potencjalnie konfliktową i zagrażającą ptakom lęgowym na stawie i w szuwarze.
4. **Nadmierne zarastanie stawu szuwarem trzcinowym**, mogące spowodować ograniczenie dostępności stawu dla ptaków wodnych (gatunki wodne lęgowe w szuwarze wymagają, żeby zalewała go woda, co przy gęstym płacie roślinności jest mocno utrudnione – część szuwaru została wykoszona zimą 25/26, ale w miejscu wykoszenia zostało podłoże i pokos (zdj. 27).

Z komentarzem [HM1]: byłbym ostrożny i jakoś to wypośredkował. Jesteś Bartek pewny, że na tak małym fragmencie szuwaru woda nie dochodzi w głąb? A na zdjęciu widać, że zostały fragmenty pokosu, a nie wszystko.

Zdj. 27. Wykoszona część szuwaru na południowym brzegu stawu (fot. Bartosz Smyk)

4.4.3. Zalecenia

Główną zasadą przy podejmowaniu decyzji o wykonaniu jakichkolwiek prac renowacyjnych i innych czynności na terenie Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej, powinna być dbałość o jak najbardziej naturalny charakter siedlisk, co w znacznym stopniu pozwoli zachować wysoką różnorodność awifauny oraz innych elementów przyrodniczych parku (Bocheński i in. 2013, Luniak 2020). Duże znaczenie w kontekście dbałości o środowisko przyrodnicze wielu warszawskich parków, w tym omawianego zespołu parków, ma fakt utworzenia na ich terenie ostoi faunistycznych oraz florystycznych, co zostało usankcjonowane w zapisach wcześniejszego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego m. st. Warszawy (Studium 2021) a obecnie Planu Ogólnego m. st. Warszawy.

Przy planowaniu działań mających na celu „renaturyzację” czy „renowację” parku lub jego fragmentów, należy pamiętać o utrzymaniu (lub ewentualnym polepszeniu) jakości siedlisk przyrodniczych, nawet jeśli celem działań ma być poprawa takich funkcji parku jak rekreacyjna, krajobrazowa, kulturowa, edukacyjna, dostępności dla ludzi. Zarząd Zieleni m.st. Warszawy stosuje dobre praktyki w tej kwestii. Natomiast w pamięci pozostają dotychczas przeprowadzone prace (przez innych zarządców terenów zieleni), które nazwano „rewaloryzacyjnymi”, w trzech warszawskich parkach skończyły się katastrofą dla ich zasobów przyrodniczych. W Parku Żeromskiego, w Parku Kępa Potocka i w Ogrodzie Krasieńskich po wykonaniu prac renowacyjnych, zarówno bogactwo gatunkowe awifauny lęgowej, jak i ogólna liczebność ptaków zmniejszyła się od 1/3 do połowy stanu sprzed podjęcia zabiegów. Nie dość tego, niekorzystne zmiany, które zaszły w zespole ptaków, utrzymywały się przez bardzo długi czas, nawet 7-11 lat (Popko 2008, Luniak, Węgrzynowicz 2019). Aby uniknąć błędów popełnionych w innych parkach, wystarczy stosować się do poniższych zaleceń i zadbać o odpowiednie ekspertyzy i nadzór przyrodniczy w trakcie prowadzenia prac.

W kwestii bieżącego gospodarowania i utrzymania Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej zaleca się:

1. **Usunięcie licznych śmieci z obszaru skarpy** we współpracy ze służbami dbającymi o porządek na terenie m.st. Warszawy.
2. **Przekopanie podłoża ciężkim sprzętem (hakowanie, koniecznie poza okresem lęgowym!)**, co umożliwi przepływ wody przez szuwar – stworzy to dodatkowe mikrosiedliska oraz ograniczy tempo zarastania. Działanie to zaleca się przeprowadzić w celu polepszenia siedliska szuwaru przy stawie.
3. **Dosadzenie kęp krzewów** w kilku miejscach, np. przy ogrodzeniu otaczającym sąsiadujące korty tenisowe w części o charakterze parkowym (Skwer Małkowskich), która jest praktycznie pozbawiona krzewów (zdj. 28). To działanie zwiększy bioróżnorodność terenu.

Zdj. 28. Parkowa część Skweru Małkowskich, proponowana do dosadzenia krzewów (fot. Bartosz Smyk)

4.5. Podsumowanie i wnioski

Na terenie zespołu Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej stwierdzono 60 gatunków ptaków (52 należące do właściwej awifauny obiektu), w tym 24 gatunki lęgowe, 46 przelotnych, 24 zimujące oraz 9 zalatujących, przy łącznym zagęszczeniu lęgowym 103,3 par/10 ha. Bogactwo gatunkowe jest wyższe niż w większości warszawskich parków o zbliżonej powierzchni, co wynika z dużego zróżnicowania siedliskowego (skarpy, staw po bioremediacji, urozmaicony drzewostan). Wśród gatunków lęgowych znalazło się sześć gatunków związanych ze środowiskami wodnymi

i podmokłymi (krzyżówka, łyska, kokoszka, wodnik, trzcinniczek, łożówka) oraz krogulec – ptak drapieżny rzadko gniazdujący w warszawskich parkach.

5. Dyskusja

5.1. Charakterystyka awifauny

Park im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera

W cyklu rocznym stwierdzono w parku 51 gatunków ptaków, z których 45 tworzyło właściwą awifaunę obiektu. Bogactwo gatunkowe awifauny Parku Dreszera jest zbliżone do obserwowanego w innych warszawskich parkach o porównywalnej powierzchni i charakterystyce siedlisk. W sezonie 2023/2024 w Parku Mirowskim stwierdzono 28 gatunków (Redlisiak 2024), w Parku Kazimierzowskim 38 gatunków (Wardecki i in. 2024), w Parku Agrykola 40 (Hayatli i in. 2024), a w Parku im. Janiny Porazińskiej 36 gatunków (Chylarecki i in. 2024). Park Dreszera mieści się więc w górnej części typowego zakresu dla warszawskich parków o niewielkiej powierzchni.

Zespół lęgowy obejmował zaledwie 9 gatunków – jest to wartość niska na tle warszawskich parków o zbliżonej powierzchni. W sezonie 2024 w Parku Mirowskim stwierdzono 16 gatunków lęgowych (Redlisiak 2024), w Parku Agrykola 18 (Hayatli i in. 2024), w Parku Kazimierzowskim 17 (Wardecki i in. 2024), w Parku Ujazdowskim 20 (Hayatli i Redlisiak 2024), w Parku im. Janiny Porazińskiej 20 (Chylarecki i in. 2024), a na Skwerze im. Alojzego Pawełka 19 gatunków lęgowych (Wardecki i in. 2024). Niskie bogactwo gatunkowe awifauny lęgowej Parku Dreszera jest jednak charakterystyczne dla tego obiektu w ujęciu wieloletnim. W latach 1972–1985 stwierdzano tu 8–16 gatunków lęgowych (Luniak 1983, Nowicki 1992), a obecny wynik (9 gatunków) mieści się w dolnym przedziale tego zakresu. Park ma charakter zwartej, regularnej założenia parkowego ze stosunkowo jednorodnym drzewostanem (pokrycie koronami 77%), co ogranicza zróżnicowanie nisz lęgowych.

Mimo niewielkiej liczby gatunków lęgowych, łączne zagęszczenie zespołu lęgowego było wysokie – 112,5 par/10 ha. Jest to wartość wyższa od tej notowanej w większości warszawskich parków (np. 65,5 par/10 ha w Parku Powstańców Warszawy – Wardecki i Redlisiak 2024; 88,8 par/10 ha w Ogrodzie Saskim – Redlisiak 2024; 89,8 par/10 ha w Parku Kazimierzowskim – Wardecki i in. 2024; 91,5 par/10 ha w Parku Agrykola i Parku im. Tadeusza Mazowieckiego – Hayatli i in. 2024). Wynika to z dominacji w zespole kilku gatunków o wysokich zagęszczeniach lokalnych (kapturka 21,5%, modraszka 17,8%, bogatka 14,8%) – wzorec ten odpowiada strukturze siedlisk parku, gdzie ograniczona liczba gatunków lęgowych wykorzystuje dostępne dziuple naturalne i budki lęgowe z dużą efektywnością.

Średnie zagęszczenie ptaków w okresach migracji (156,2 os./10 ha/kontrolę) i w okresie zimowania (186,7 os./10 ha/kontrolę) odpowiada wartościom typowym dla małych parków warszawskich bez siedlisk wodnych – wysoki udział w zagęszczeniach miały bogatka, modraszka, szpak, gawron i wrona (siwa). Brak wcześniejszych kompleksowych inwentaryzacji ornitologicznych nie pozwala na ocenę zmian składu i liczebności awifauny w ujęciu wieloletnim – jakościowe dane z lat 1972–1985 (Luniak 1983, Nowicki 1992) sugerują jednak, że niska liczba gatunków lęgowych jest cechą trwałą tego obiektu, wynikającą ze struktury siedlisk.

Skwer Małkowskich i zieleniec przy ul. Dolnej

W cyklu rocznym stwierdzono na badanym terenie 60 gatunków ptaków, z których 52 tworzyły właściwą awifaunę obiektu. Jest to bogactwo gatunkowe wyższe niż w większości warszawskich parków o zbliżonej powierzchni – w sezonie 2023/2024 w Parku Mirowskim stwierdzono 28 gatunków (Redlisiak 2024), w Parku im. Janiny Porazińskiej 36 (Chylarecki i in. 2024), w Parku Powstańców Warszawy 40 (Wardecki i Redlisiak 2024), w Parku Agrykola 40 (Hayatli i in. 2024), w Ogrodzie Saskim 45 (Redlisiak 2024), a w Parku im. Tadeusza Mazowieckiego 45 gatunków (Hayatli i in. 2024). Bogatszą awifaunę odnotowano jedynie w Parku Dolinka Służewska, gdzie w 2022 roku stwierdzono ok. 65 gatunków przy 47 lęgowych (Rowiński 2022). Wysokie bogactwo gatunkowe omawianego zespołu zieleni wynika z połączenia kilku elementów: rozległej skarpy z zalesieniem i bujnym podszytem (siedlisko cenne pod względem przyrodniczym), stawu po bioremediacji z trawami dla ptaków, oraz zróżnicowanej strukturze drzewostanu.

Zespół lęgowy obejmował 24 gatunki przy łącznym zagęszczeniu 103,3 par/10 ha – to jedna z wyższych wartości notowanych w warszawskich parkach o porównywalnej charakterystyce. Wśród gatunków lęgowych znalazło się sześć gatunków związanych ze środowiskami wodnymi i podmokłymi: krzyżówka, łyska, kokoszka, wodnik, trzcinniczek i łożówka. Gniazdowanie 2 par łyski pozostaje zgodne z wcześniejszymi danymi (Wardecki i in. 2024). Stwierdzono również gniazdowanie krogulca, co jest cennym potwierdzeniem występowania tego ptaka drapieżnego w warszawskich terenach zieleni – lęgi krogulca stwierdzane są w ostatnich latach w kilku parkach warszawskich. Zarówno obecność gatunków wodnych, jak i krogulca, jest efektem bogatszego niż w typowych warszawskich parkach zróżnicowania siedliskowego.

Średnie zagęszczenie ptaków w okresach migracji wynosiło 212,2 os./10 ha/kontrolę, a w okresie zimowania 225,0 os./10 ha/kontrolę – wartości te mieszczą się w górnej części zakresu typowego dla warszawskich parków.

5.2. Podsumowanie i wnioski

Inwentaryzacja przeprowadzona w okresie 12 marca 2025 – 28 lutego 2026 r. wykazała na terenie Parku im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera obecność 51 gatunków ptaków (45 należących do właściwej awifauny obiektu), w tym 9 gatunków lęgowych, 40 przelotnych, 18 zimujących oraz 8 zalatujących. Łączne zagęszczenie zespołu lęgowego wyniosło 112,5 par/10 ha. Liczba gatunków lęgowych jest niska na tle innych warszawskich parków o podobnej wielkości, jednak wpisuje się w historyczny zakres notowany dla tego obiektu w latach 1972–1985 (8–16 gatunków lęgowych – Luniak 1983, Nowicki 1992). Pomimo niewielkiej liczby gatunków, ogólne zagęszczenie lęgowe jest wyższe od typowego dla warszawskich parków, co wynika z efektywnego wykorzystania dostępnych nisz lęgowych przez dominanty (kapturka, modraszka, bogatka).

Na terenie zespołu Skweru Małkowskich i zieleńca przy ul. Dolnej stwierdzono 60 gatunków ptaków (52 należące do właściwej awifauny obiektu), w tym 24 gatunki lęgowe, 46 przelotnych, 24 zimujące oraz 9 zalatujących. Łączne zagęszczenie zespołu lęgowego wyniosło 103,3 par/10 ha. Bogactwo gatunkowe jest wyższe niż w większości warszawskich parków o zbliżonej powierzchni, co wynika z dużego zróżnicowania siedliskowego (skarpy, staw po bioremediacji, drzewostan). Wśród gatunków

łęgowych znalazło się sześć gatunków związanych ze środowiskami wodnymi i podmokłymi (krzyżówka, łyśka, kokosza, wodnik, trzcinniczek, łożówka) oraz krogulec – ptak drapieżny rzadko gniazdujący w warszawskich parkach.

Brak wcześniejszych kompleksowych inwentaryzacji ornitologicznych obu obiektów uniemożliwia szczegółową analizę zmian wieloletnich. Niniejsze opracowanie stanowi pierwsze opracowanie referencyjne dla obu obiektów.

6. Spis literatury

1. Andrzejewski R., Babińska-Werka J., Gliwicz J., Goszczyński J., 1978. Synurbization Processes in Population of *Apodemus agrarius*. Characteristics of Populations in an Urbanization Gradient. *Acta Theriologica* 23, 20: 341–358.
2. Bocheński M., Ciebiera O., Dolata P. T., Jerzak L., Zbyryt A., 2013. Ochrona ptaków w mieście. RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim.
3. Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Chodkiewicz T. (red.). 2015. Monitoring ptaków łęgowych. Poradnik metodyczny. Wydanie 2. GIOŚ, Warszawa.
4. Keller M., Engel J., Zawadzki J., Leszkowicz J., 1987. Metody oceny liczebności populacji łęgowej krzyżówki (*Anas platyrhynchos*) w warunkach miejskich. *Notatki Ornitologiczne* 28: 63–79.
5. Kojtek B. 2017 w: *Przyroda Pola Mokotowskiego* (red. Paweł Pstrokoński). Opracowanie przyrodnicze podsumowujące projekt społeczny „Przyroda Pola Mokotowskiego”. Warszawa 2017
6. Luniak M. 1977. Liczebność i produktywność łęgów szpaka *Sturnus vulgaris* L., w Warszawie. *Acta Ornithologica* 7: 241–274.
7. Luniak M., 1981. The birds of the park habitats in Warsaw. *Acta Ornithologica* 18: 335–370.
8. Luniak M., 1996. Inventory of the avifauna of Warsaw – species composition, abundance, and habitat distribution. *Acta Ornithologica* 31: 67–80.
9. Luniak M., 2006. Bogactwo gatunkowe i liczebność fauny wielkiego miasta — przykład Warszawy. *KOSMOS, Problemy Nauk Biologicznych* 55: 45–52.
10. Luniak M., 2019. Dzikie życie w parkach miejskich – jak mu sprzyjać. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy (broszura informacyjna).
11. Luniak M., Węgrzynowicz A., 2019. Wpływ renowacji parków miejskich na ich awifaunę łęgową – przykład z Warszawy. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 75: 3–15.
12. Michalicha M., Mitrus C. 2018. Ptaki jako wskaźnik różnorodności biologicznej miast. *Polish Journal for Sustainable Development* 22: 63–68.
13. Nowicki W., 1992. Zmiany awifauny łęgowej parków Warszawy (1975–1985) oraz zastosowanie skrzynek łęgowych do jej kształtowania. *Acta Ornithologica* 27: 65–92.
14. Ornitho.pl. Baza obserwacji ptaków (dane z lat 2004–2023).
15. Popko J., 2008. Skutki przyrodnicze modernizacji parku Kępa Potocka w Warszawie. *Turystyka i Rekreacja* 4: 29–36.
16. Redlisiak M., 2024. Ogród Saski. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej wykonanej w okresie 01.09.2023 – 31.08.2024. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.

17. Rowiński P., 2022. Zespół parków położonych wzdłuż ul. Dolina Służewiecka. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej w roku 2022. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.
18. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego m. st. Warszawy. Miejska Pracownia Planowania Przestrzennego i Strategii Rozwoju. Warszawa 2021.
19. Sudyka J., Di Lecce I., Szulkin M. 2023. Microclimate shifts in nest-boxes and natural cavities throughout reproduction. *Journal of Avian Biology* 2023: eo3000.
20. Tomiałojć L., 1970. Badania ilościowe nad synantropijną awifauną Legnicy i okolic. *Acta Ornithologica* 12: 293–392.
21. Tomiałojć L., 1980. Kombinowana odmiana metody kartograficznej do liczenia ptaków lęgowych. *Notatki Ornitologiczne* 21: 33–61.
22. Trojan P., 1975. *Ekologia ogólna*. PWN, Warszawa.
23. Wardecki Ł., Redlisiak M., Dmoch A., Mateuszczyk H., Życki A., Łukaszewicz B., Smyk B., Chodkiewicz T., Hayatli F. 2023. Ekspertyza oceniająca stan populacji lęgowej gawrona *Corvus frugilegus* na terenie m. st. Warszawy, miasta Radom, miasta Ciechanów, miasta Siedlce, miasta Mińsk Mazowiecki, miasta Garwolin, miasta Nasielsk i miasta Żyrardów. OTOP, Warszawa.
24. Wardecki Ł., Smyk B., Chodkiewicz T., Hayatli F., Redlisiak M., Kęsik P., Łochowska K., Rowiński P. 2024. Ocena liczebności populacji lęgowej łąski (*Fulica atra*) w Warszawie. OTOP, Warszawa.
25. Wilk T., 2016. Kryteria lęgowości ptaków – materiały pomocnicze. Wersja 3 – 16.02.2016. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Marki.
26. Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L. 2020. Czerwona lista ptaków Polski. OTOP, Marki.

7. Załączniki

Załącznik I. Określone grupy gniazdowe dla poszczególnych gatunków ptaków

Lp.	Gatunek	Grupa gniazdowa
1	bażant	nisko
2	bączek	nisko
3	bogatka	dziuple
4	brzęczka	nisko
5	cierniówka	nisko
6	dymówka	budynki
7	dzięcioł białoszyi	dziuple
8	dzięcioł duży	dziuple
9	dzięcioł zielony	dziuple
10	dzięciołek	dziuple
11	dziwonia	nisko
12	dzwoniec	drzewa
13	gawron	drzewa
14	gąsiorek	nisko
15	głowienka	nisko
16	gołąb miejski	budynki
17	grubodziób	drzewa

Lp.	Gatunek	Grupa gniazdowa
18	grzywacz	drzewa
19	jerzyk	budynki
20	kapturka	nisko
21	kawka	dziuple
22	kokoszka	nisko
23	kopciuszek	budynki
24	kos	drzewa
25	kowalik	dziuple
26	krogulec	drzewa
27	krzyżówka	nisko
28	kukułka	nie dotyczy!
29	kulczyk	drzewa
30	kwiczoł	drzewa
31	łabędź niemy	nisko
32	łozówka	nisko
33	łyśka	nisko
34	mandarynka	dziuple
35	mazurek	dziuple
36	modraszka	dziuple
37	mucholówka szara	dziuple
38	mucholówka żałobna	dziuple
39	nurogęś	dziuple
40	oknówka	budynki
41	pełzacz ogrodowy	dziuple
42	piecuszek	nisko
43	piegża	nisko
44	pierwiosnek	nisko
45	pleszka	dziuple
46	pliszka siwa	budynki
47	potrzos	nisko
48	pustułka	budynki
49	raniuszek	nisko
50	rokitniczka	nisko
51	rudzik	nisko
52	sierpówka	drzewa
53	słownik rdzawy	nisko
54	słownik szary	nisko
55	sójka	drzewa
56	sroka	drzewa
57	szczygieł	drzewa
58	szpak	dziuple
59	śpiewak	drzewa
60	świerszczak	nisko
61	trzciniak	nisko
62	trzcinniczek	nisko
63	wilga	drzewa
64	wodnik	nisko

Lp.	Gatunek	Grupa gniazdowa
65	wrona siwa	drzewa
66	wróbel	dziuple
67	zaganiacz	drzewa
68	zięba	drzewa
69	zniczek	drzewa